JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS

L. A. GEELHOED

12 päivänä syyskuuta 2006 [1]

Sisällys

I Johdanto ..... I - 736

II Riidanalainen päätös ..... I - 737

III Menettely ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa ja riidanalainen tuomio ..... I - 740

IV Menettely yhteisöjen tuomioistuimessa ..... I - 740

V Sumitomon valitus ..... I - 741

A Valituksen kohde ..... I - 741

B Ensimmäinen valitusperuste: yhteisön oikeuden rikkominen todettaessa EY 81 artiklan 1 kohdan rikkominen hankekohtaisten siirtoputkien osalta ..... I - 743

1. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen perustelut ..... I - 743

2. Valittajan väitteet ..... I - 747

a) Becherin lausunnot ..... I - 747

b) Gruber ja Weber -kohta ..... I - 749

c) Vallourecin lausunnot ..... I - 749

1 – Alkuperäinen kieli: hollanti.

3. Komission vastaväitteet ..... I - 751

a) Alustava huomautus ..... I - 751

b) Becherin vastausta koskevat perustelut ..... I - 751

c) Käänteistä todistustaakkaa koskevat väitteet: Gruber ja Weber -kohta . I - 753

d) Verlucan lausuntoja koskevat väitteet ..... I - 753

4. Asian arviointi ..... I - 757

a) Alustavia huomautuksia ..... I - 757

b) Verlucan lausunnot ..... I - 759

c) Becherin lausunnot ..... I - 762

d) Gruber ja Weber -kohta ..... I - 764

C Toinen valitusperuste – menettelyn poikkeuksellinen kesto ..... I - 765

1. Valittajan väitteet ..... I - 765

2. Komission perustelut ..... I - 766

3. Arviointi ..... I - 767

VI Nippon Steelin valitus ..... I - 771

A Ensimmäinen valitusperuste: ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin sovelsi lakia väärin, kun se sovelsi väärää näyttökynnystä tapauksessa, jossa kantaja oli osoittanut komission väitteen olevan kantajan kaupallisten intressien vastainen ja siten epämielekäs ..... I - 771

1. Riidanalaisen tuomion asian kannalta olennaiset kohdat ..... I - 771

2. Valittajan väitteet ..... I - 772

3. Komission perustelut ..... I - 773

4. Arviointi ..... I - 775

B Toinen valitusperuste: ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin sovelsi lakia väärin, kun se sovelsi väärää näyttökynnystä tapauksessa, jossa asiakirjatodisteet eivät ole yksiselitteisiä ja kantaja on esittänyt uskottavan vaihtoehtoisen selityksen kyseessä olevasta menettelytavasta ..... I - 779

C Kolmas valitusperuste: ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin sovelsi lakia väärin, kun se sovelsi väärää näyttökynnystä sen vaatimustason osalta, jota edellytetään kiistettyjen lausumien tueksi, joita komissio käyttää pääasiallisena näyttönä mutta jotka ovat epäuskottavia, hyvin moniselitteisiä ja ristiriidassa muun näytön kanssa ..... I - 779

D Neljäs valitusperuste: ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin sovelsi lakia väärin, kun se esitti ristiriitaiset ja riittämättömät perustelut sen kantansa osalta, että Becherin 21.4.1997 antama lausunto on omiaan vahvistamaan Verlucan lausunnot väitetystä väärinkäytöksestä hankekohtaisten siirtoputkien osalta ... I - 780

1. Valittajan väitteet ..... I - 780

2. Komission väitteet ..... I - 780

3. Arviointi ..... I - 781

VII Oikeudenkäyntikulut ..... I - 783

VIII Ratkaisuehdotus ..... I - 783

I Johdanto

1. Käsiteltävänä oleva asia koskee Sumitomo Metal Industries Ltd:n (jäljempänä Sumitomo) ja Nippon Steel Corp:n (jäljempänä Nippon Steel) tekemää valitusta Euroopan yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen (jäljempänä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin) 8.7.2004 antamasta tuomiosta yhdistetyissä asioissa T-67/00, T-68/00, T-71/00 ja T-78/00, JFE Engineering Corp. ym. vastaan komissio siltä osin kuin tuomio koskee edellä mainittuja yrityksiä. [2]

2. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin alensi riidanalaisessa tuomiossa sakkoja, jotka oli määrätty valittajille EY:n perus-

2 – Kok. 2004, s. II-2501.

tamissopimuksen 81 artiklan soveltamisesta (Asia IV/E-1/35.860-B-saumattomat teräsputket) 8 päivänä joulukuuta 1999 tehdyllä komission päätöksellä 2003/382/EY [3] (jäljempänä päätös), ja hylkäsi muut kyseisen päätöksen kumoamista koskevat vaatimukset.

II Riidanalainen päätös

3. Komissio osoitti riidanalaisen päätöksen kahdeksalle yritykselle, jotka valmistavat saumattomia hiiliteräsputkia. Näiden yritysten joukossa on neljä eurooppalaista yritystä (jäljempänä eurooppalaiset tuottajat tai yhteisön tuottajat): Mannesmannröhren-Werke AG (jäljempänä Mannesmann), Vallourec SA (jäljempänä Vallourec), Corus UK Ltd (aiemmin British Steel; jäljempänä Corus) ja Dalmine SpA (jäljempänä Dalmine). Neljä muuta riidanalaisen päätöksen kohteena olevaa yritystä olivat japanilaiset yritykset (jäljempänä japanilaiset tuottajat) NKK Corp., Nippon Steel, Kawasaki Steel Corp. ja Sumitomo.

4. Saumattomia hiiliteräsputkia käytetään öljy- ja kaasuteollisuudessa. Niihin kuuluu kaksi tuoteryhmää.

5. Ensimmäinen tuoteryhmä käsittää porausputket, joista käytetään yleisnimitystä "Oil Country Tubular Goods -putket" tai "OCTG-putket". Nämä putket voidaan myydä ilman kierteitä (sileäpäiset putket) tai kierteitettyinä. Kierteityksen tarkoituksena on mahdollistaa OCTG-putkien liittäminen toisiinsa. Kierteitys voidaan toteuttaa American Petroleum Instituten (API) asettamien standardien mukaisesti (tällä menetelmällä kierteitettyjä putkia kutsutaan jäljempänä OCTG-standardiputkiksi) tai erikoismenetelmin, jotka on yleensä suojattu patenteilla. Jälkimmäisessä tapauksessa puhutaan "erikoiskierteityksestä" tai tilanteen mukaan "erikoisliitoksista" (tällä menetelmällä kierteitettyjä putkia kutsutaan jäljempänä OCTG-erikoisputkiksi).

6. Toinen tuoteryhmä käsittää saumattomasta hiiliteräksestä valmistetut öljyn ja kaasun siirtoputket ("line pipe"), joiden osalta erotellaan standardien mukaan valmistetut putket ja tiettyjen hankkeiden toteuttamista varten mittatilaustyönä valmistetut putket (jäljempänä "hankekohtaiset siirtoputket").

7. Komissio päätti marraskuussa 1994 alkaa selvittää, liittyykö maaöljyteollisuudessa käytettäviin hiiliteräsputkiin kilpailua rajoittavia käytäntöjä. Komissio teki joulukuussa 1994 tarkastuksia useiden valmistajien yrityksissä, muun muassa Sumitomossa. Vuoden 1996

3 – EUVL L 140, s. 1.

syyskuun ja vuoden 1997 joulukuun välisenä aikana komissio teki täydentäviä tarkastuksia Vallourecissa, Dalminessa ja Mannesmannissa.

Se toteutti 17.9.1996 Vallourecissa tarkastuksen, jonka aikana Vallourec Oil & Gasin toimitusjohtaja Verluca antoi lausunnon (jäljempänä Verlucan lausunto), jolla oli huomattavaa merkitystä komission riidanalaisessa päätöksessä.

Mannesmannissa tehdyn tarkastuksen yhteydessä yrityksen johtaja Becher vastasi eräisiin komission esittämiin kysymyksiin (jäljempänä Becherin vastaus). Myös tätä vastausta käytetään selvästi päätöksen perusteena.

8. Riidanalaisessa päätöksessä komissio katsoo ensinnäkin, että kyseisen päätöksen kohteena olevat kahdeksan yritystä olivat tehneet sopimuksen, jonka tavoitteena oli muun muassa yritysten kotimarkkinoiden molemminpuolinen kunnioittaminen (riidanalaisen päätöksen 62–67 kohta). Tämän sopimuksen mukaan kukin yritys kieltäytyi myymästä OCTG-standardiputkia ja hankekohtaisia siirtoputkia sopimuksen muun osapuolen kotimarkkinoilla. Komission mukaan sopimus oli tehty yhteisön tuottajien ja japanilaisten tuottajien välisissä kokouksissa, joita kutsuttiin nimellä "Eurooppa–Japani-klubi". Kotimarkkinoiden kunnioittamisen periaatteesta käytettiin nimitystä "perussäännöt" ("Fundamentals"). Komissio totesi, että perussääntöjä oli tosiasiallisesti noudatettu ja että näin ollen sopimuksella oli ollut kilpailunvastaisia vaikutuksia yhteismarkkinoilla (riidanalaisen päätöksen 68 kohta).

9. Eurooppa–Japani-klubin puitteissa tehty sopimus perustui kolmeen osaan, joista ensimmäinen sisältää kotimarkkinoiden kunnioittamista koskevat perussäännöt. Ne muodostavat riidanalaisen päätöksen 1 artiklassa todetun rikkomisen. Toinen sisältää hintojen vahvistamisen tarjouspyyntöjä varten ja vähimmäishinnat "erityismarkkinoita" ("special markets") varten, ja kolmas sisältää muiden maailmanmarkkinoiden kuin Kanadan ja Amerikan yhdysvaltojen markkinoiden jakamisen jakoperusteita ("sharing keys") käyttäen (riidanalaisen päätöksen 61 kohta).

10. Riidanalaisessa päätöksessä komissio perustelee "perussääntöjen" olemassaoloa päätöksen 62–67 kohtaan kirjatuilla todisteilla ja 68 kohdassa esitetyllä taulukolla. Komission mukaan taulukosta käy ilmi, että riidanalaisen päätöksen asianosaisten osuus OCTG- ja siirtoputkien toimituksista Japanissa ja kunkin yhteisön tuottajan kotimarkkinoilla oli erittäin korkea. Komissio päättelee tämän perusteella, että sopimuksen osapuolet yleisesti ottaen kunnioittivat tois-

tensa kotimarkkinoita. Komissio on esittänyt sopimuksen kahta muuta osaa koskevat todisteet päätöksen 70–77 kohdassa.

11. Komission mukaan (riidanalaisen päätöksen 59 ja 60 kohta) Eurooppa–Japani-klubi kokoontui vuodesta 1977 vuoteen 1994 saakka noin kaksi kertaa vuodessa.

12. Komissio totesi, että vaikka Eurooppa–Japani-klubi oli kokoontunut vuodesta 1977 lähtien, rikkomisen alkamisajankohtana on pidettävä vuotta 1990, kun otetaan huomioon Euroopan yhteisön ja Japanin välillä vuosina 1977–1990 tehdyt sopimukset viennin rajoittamisesta (riidanalaisen päätöksen 108 kohta). Komission mukaan kilpailusääntöjen rikkominen päättyi vuonna 1995 (riidanalaisen päätöksen 96 ja 97 kohta).

13. Riidanalaisen päätöksen päätösosassa todetaan käsiteltävänä olevan asian kannalta olennaisilta osin seuraavaa:

"*1 artikla*

1) – – Sumitomo Metal Industries Limited [ja] Nippon Steel Corporation – – ovat rikkoneet EY:n perustamissopimuksen 81 artiklan 1 kohdan määräyksiä osallistumalla tämän päätöksen johdanto-osassa esitetyllä tavalla ja esitetyssä laajuudessa sopimukseen, jolla pyrittiin muun muassa yritysten kotimarkkinoiden kunnioittamiseen saumattomien OCTG API- ja project linepipe -tuotteiden osalta.

2) Rikkominen on kestänyt vuodesta 1990 vuoteen 1995 – – Sumitomo Metal Industries Limitedin [ja] Nippon Steel Corporationin – – osalta. – –

– –

4 artikla

Edellä 1 artiklassa mainituille yrityksille määrätään kyseisessä artiklassa todetun rikkomisen vuoksi seuraavat sakot:

– –

5. Sumitomo Metal Industries Limited	13 500 000 EUR	kantajan osallistuneen tässä artiklassa todettuun kilpailusääntöjen rikkomiseen ennen 1.1.1991 ja 30.6.1994 jälkeen
6. Nippon Steel Corporation	13 500 000 EUR	– vahvistaa kullekin neljälle kantajalle määrätyn sakon määräksi 10 935 000 euroa

– –."

– hylätä kanteen muilta osin

III Menettely ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa ja riidanalainen tuomio

– velvoittaa kunkin asianosaisen vastaamaan omista oikeudenkäyntikuluistaan.

14. Seitsemän edellä tarkoitetuista kahdeksasta sakkoon määrätystä yrityksestä, joiden joukossa Sumitomo ja Nippon Steel, nosti ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa seitsemän kannetta sen kirjaamoon 28.2.–3.4.2000 toimitetuilla kannekirjelmillä. Kaikki kantajat vaativat päätöksen kumoamista kokonaan tai osittain, niille määrättyjen sakkojen kumoamista tai, toissijaisesti, jos riidanalainen päätös pysytetään voimassa kokonaan tai osittain, niille määrätyn sakon määrän alentamista.

IV Menettely yhteisöjen tuomioistuimessa

16. Sumitomo vaatii valituksessaan, että yhteisöjen tuomioistuin

– kumoaa riidanalaisen tuomion kokonaan tai osittain

15. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin päätti riidanalaisessa tuomiossa

– kumoaa kokonaan tai osittain riidanalaisen päätöksen 1 artiklan ja 3–6 artiklan siltä osin kuin ne koskevat Sumitomoa

– kumota päätöksen 1 artiklan 2 kohdan siltä osin kuin siinä todetaan neljän

– velvoittaa tarvittaessa komission maksamaan Sumitomolle korvauksena menettelyn poikkeuksellisen keston vuoksi vähintään 1 012 332 euroa

– velvoittaa komission korvaamaan Sumitomon oikeudenkäyntikulut kummassakin oikeusasteessa.

17. Nippon Steel vaatii valituksessaan, että yhteisöjen tuomioistuin

– kumoaa riidanalaisen tuomion

– kumoaa riidanalaisen päätöksen siltä osin kuin se koskee Nippon Steeliä

– vaihtoehtoisesti siinä tapauksessa, että valittaja menestyy valituksessaan vain siltä osin kuin se koskee hankekohtaisia siirtoputkia, alentaa Nippon Steel Corporationille määrättyä sakkoa kahdella kolmasosalla

– velvoittaa komission korvaamaan kaikki oikeudenkäyntikulut kummassakin oikeusasteessa.

18. Komissio vaatii, että molemmat valitukset hylätään ja että valittajat velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

19. Yhteisöjen tuomioistuimen presidentti antoi 15.3.2005 määräyksen, jolla Sumitomon ja Nippon Steelin valitukset yhdistettiin.

20. Asianosaiset ovat esittäneet suulliset lausumansa 8.12.2005 pidetyssä istunnossa.

V Sumitomon valitus

A *Valituksen kohde*

21. Sumitomo toteaa valituksessaan (2.3 kohta), että se käyttää prosessiekonomian nimissä samoja perusteluja, jotka Nippon Steel esittää valituksessaan. Nippon Steelin perustelut koskevat sekä OCTG-standardiputkia että hankekohtaisia siirtoputkia, kun taas Sumitomon perustelut käsiteltävänä olevassa asiassa koskevat pelkästään ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen perusteluja, joiden perusteella Sumitomon katsottiin rikkoneen EY 81 artiklan

1 kohtaa hankekohtaisten siirtoputkien osalta. Sumitomo pyytää samalla asioiden yhdistämistä.

22. Minusta vaikuttaa siltä, että Sumitomon pyrkimystä laajentaa valituksensa kohdetta "sisällyttämällä" siihen toisen osapuolen valitus ei voida hyväksyä.

23. Yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 112 artiklan 1 kohdan c alakohdan mukaan valituskirjelmässä on mainittava oikeudelliset perusteet ja väitteet, joihin vedotaan.

24. Yhteisöjen tuomioistuin on katsonut jo laajaksi käyneessä, yksiselitteisessä oikeuskäytännössään, että perusteiden, joihin vedotaan, on koskettava ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomiota [4] ja että tutkimatta jättämisen uhalla on mainittava täsmällisesti, miltä osin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomion kumoamista vaaditaan. [5] Tästä täsmällisyysvaatimuksesta seuraa muun muassa, että pelkkä valitusperusteen abstrakti esittäminen ei täytä tätä edellytystä. [6]

25. Mielestäni pelkästään kannekirjelmässä esitetty yleinen viittaus toisessa valitusasiassa esitettyihin oikeudellisiin perusteisiin ja väitteisiin ei täytä täsmällisyyttä koskevaa vaatimusta, vaikka oikeudelliset perusteet ja väitteet olisikin kyseisessä kanteessa esitetty täsmällisesti.

26. Vaikka kaksi valitusta tai useampi valitus olisivatkin sisällöltään pitkälti samankaltaisia, minkä vuoksi ne voidaan yhdistää käsittelyä ja tuomiota varten, jokaisen valittajan on yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 112 artiklan mukaan mainittava valituskirjelmässään täsmällisesti oikeudelliset perusteet ja väitteet, joihin vedotaan riidanalaisen tuomion yksilöityjen kohtien kumoamiseksi, sekä esitettävä johtopäätökset, joita niiden mielestä näistä perusteista tulisi seurata. [7]

4 – Tutkittavaksi ei oteta valitusperusteita, jotka kohdistuvat olennaisilta osin toimielinten toimintaan tai laiminlyönteihin. Tällaisten perusteiden esittäminen olisi "tavallinen" valitus. Ks. mm. asia C-401/96 P, Somaco v. komissio, tuomio 7.5.1998 (Kok. 1998, s. I-2587, 49 kohta) ja asia C-161/97 P, Kernkraftwerke Lippe-Ems v. komissio, tuomio 22.4.1999 (Kok. 1999, s. I-2057, 76 ja 77 kohta).

5 – Ks. mm. asia C-221/97 P, Schröder ja Thomann v. komissio, tuomio 10.12.1998 (Kok. 1998, s. I-8255, 35 ja 38–42 kohta) ja asia C-257/98 P, Lucaccioni v. komissio, tuomio 9.9.1999 (Kok. 1999, s. I-3251, 61 ja 62 kohta).

6 – Asia C-51/92 P, Hercules v. komissio, tuomio 8.7.1999 (Kok. 1999, s. I-4235, 113 kohta).

7 – Yhteisöjen tuomioistuin ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ovat myös ensimmäisen oikeusasteen valituksissa suhtautuneet rajoittavasti valituksen kohteen laajentamiseen yleisiin mainintoihin vetoamalla. Ks. etenkin asia T-31/99, ABB Asea Brown Boveri v. komissio, tuomio 20.3.2002 (Kok. 2002, s. II-1881, 113 kohta) oikeuskäytäntöviittauksineen ja periaatteet, jotka yhteisöjen tuomioistuin on koonnut asiassa C-310/97 P, komissio v. Assidomen Kraft Products AB, 14.9.1999 annettuun tuomioon (Kok. 1999, s. I-5365, 52–63 kohta). Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on käsitellyt näitä seikkoja vielä laajasti asiassa T-209/01, Honeywell International v. komissio, tuomio 14.12.2005 (Kok. 2005, s. II-5527, 53–68 kohta).

27. Valituksen yksityiskohtien rajaaminen ja tarkentaminen on välttämätön edellytys asianmukaiselle oikeudenkäyntimenettelylle, joka koskee pelkästään oikeudellisten kysymysten arviointia. Sitä edellyttää myös vastapuolen etu, koska sillä ei saa olla epäselvyyttä niistä väitteistä ja perusteluista, joihin se joutuu esittämään vastineensa.

28. Päättelenkin näin ollen, ettei Sumitomon kannetta voida ottaa tutkittavaksi siltä osin kuin se perustuu niihin väitteisiin ja perusteluihin, jotka Nippon Steel on esittänyt omassa valituksessaan.

B *Ensimmäinen valitusperuste: yhteisön oikeuden rikkominen todettaessa EY 81 artiklan 1 kohdan rikkominen hankekohtaisten siirtoputkien osalta*

1. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen perustelut

29. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on arvioinut seuraavasti valittajien ensimmäisessä oikeusasteessa esittämää ensimmäistä kanneperustetta, jonka mukaan komissio ei näyttänyt riidanalaisen päätöksen 1 artiklassa mainittua kilpailusääntöjen rikkomista toteen oikeudellisesti riittävällä tavalla.

30. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin esittää riidanalaisen tuomion 173–188 kohdassa edellytykset, joita komission on noudatettava todisteiden esittämisen osalta.

31. Tämän jälkeen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin tutkii aluksi ensimmäisen kanneperusteen toisen osan, jonka mukaan todistusaineistolla ei ole todistusvoimaa, ja sen jälkeen kyseisen kanneperusteen ensimmäisen osan, jonka mukaan väitetyn sopimuksen olemassaolon sekä Yhdistyneen kuningaskunnan offshore-markkinoilla ja muilla Euroopan markkinoilla vallitsevan tilanteen välillä on ristiriita (189–337 kohta).

32. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin kiinnittää erityistä huomiota Verlucan 17.9.1996 antamaan lausuntoon, sellaisena kuin sitä on täydennetty Verlucan 14.10.1996 antamalla lausunnolla ja asiakirjalla, jonka otsikko on "Tarkastus Vallourecissa" (jäljempänä yhdessä Verlucan lausunnot). Verlucan lausuntojen merkityksellisyys johtuu siitä, että ne ovat ainoita todisteita, jotka osoittavat rikkomisen kaikki osatekijät, erityisesti sen keston ja sen kattamat tuotteet (eli OCTG-standardiputket ja hankekohtaiset siirtoputket) (189 kohta).

33. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin esittää tuomion 205–212 kohdassa, miksi se pitää Verlucan lausuntoja luotettavina ja voi näin ollen pitää niitä erityisen todistusvoimaisina.

34. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa 219–221 kohdassa lopuksi seuraavaa:

"219. On lisäksi huomautettava, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan kartelliin osalliseksi katsotun yrityksen lausuntoa, jonka totuudenmukaisuuden on riitauttanut useampi muu kartelliin osalliseksi katsottu yritys, ei voida pitää riittävänä näyttönä viimeksi mainittujen yritysten toteuttamasta kilpailusääntöjen rikkomisesta, jos sen tukena ei ole muita todisteita – –. Näin ollen on todettava, että Verlucan lausuntojen luotettavuudesta huolimatta muiden todisteiden on tuettava niitä, jotta riidanalaisen päätöksen 1 artiklassa todettu rikkominen voidaan näyttää toteen.

220. On kuitenkin todettava, että käsiteltävänä olevassa asiassa edellytetään Verlucan lausuntojen luotettavuuden vuoksi vähemmän täsmällistä ja vähäisempää tukemista kuin mitä sen olisi oltava, jos nämä lausunnot eivät olisi erityisen uskottavia. Näin ollen on todettava, että jos yhtäpitävien aihetodisteiden kokonaisuuden todettaisiin tukevan Verlucan mainitseman ja riidanalaisen päätöksen 1 artiklassa tarkoitetun markkinoiden jakamista koskevan sopimuksen olemassaoloa ja tiettyjä yksityiskohtia, Verlucan lausunnot voisivat olla tässä tilanteessa sellaisenaan riittäviä osoittamaan riidanalaisen päätöksen muut seikat – – mukaisesti. Lisäksi siltä osin kuin todiste ei ole ilmeisessä ristiriidassa markkinoiden jakamista koskevan sopimuksen olemassaoloa tai keskeistä sisältöä koskevien Verlucan lausuntojen kanssa, on riittävää, että se osoittaa siinä kuvatun sopimuksen merkittävät seikat, jotta sillä voi olla merkitystä muita todisteita tukevana todisteena rikkomisen osoittavien todisteiden kokonaisuuden joukossa – –."

35. Tämän jälkeen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin tutkii 222–331 kohdassa komission riidanalaisen päätöksen muut perustelut. Erityistä merkitystä on ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen Becherin Mannesmannin nimissä antaman lausunnon arvioinnilla, joka on esitetty 294–302 kohdassa.

36. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa tuomion 297 kohdassa seuraavaa siitä, mitä kyseisen asian kantaja on väittänyt Becherin vastauksen luotettavuuden osalta: "Kun henkilö, joka ei tunne välittömästi merkityksellisiä olosuhteita, antaa yrityksen edustajana lausunnon, jolla hän myöntää kyseisen yrityksen ja muiden yritysten osallistuneen kilpailunrajoitukseen, mikä käsiteltävänä olevassa asiassa on tilanne Man-

nesmannin osalta, hän tukeutuu väistämättä yrityksensä ja erityisesti sen sellaisten työntekijöiden toimittamiin tietoihin, jotka tuntevat välittömästi kyseessä olevat käytännöt. – –"

37. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin huomauttaa tuomion 302 kohdassa Becherin vastauksen luotettavuudesta seuraavaa: "On totta, että Becherin vastausta todisteena, joka tukisi Verlucan lausuntoja, heikentää jossain määrin se, että hän kiisti perussääntöjen Euroopan sisäisen ulottuvuuden, jonka mukaan eurooppalaisten tuottajien on kunnioitettava vastavuoroisesti toistensa kotimarkkinoita. On kuitenkin todettava, että Becher vahvisti yksiselitteisesti eurooppalaisten ja japanilaisten tuottajien välisen markkinoiden jakamista koskevan sopimuksen olemassaolon OCTG-putkien ja hankekohtaisten siirtoputkien osalta – –. Hänen lausuntonsa tukee näin ollen Verlucan lausuntoja rikkomisen tämän osa-alueen osalta ja sen tosiseikan osalta, että japanilaiset kantajat ovat osallistuneet markkinoiden jakamista koskevaan asiakirjaan, jonka mukaan ne suostuivat olemaan myymättä OCTG-standardiputkia ja hankekohtaisia siirtoputkia yhteisön markkinoille. – –"

38. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin lopettaa arviointinsa komission riidanalaisen päätöksen suhteen esitetyistä todisteista seuraavasti:

"332. Suurimmassa osassa niistä asiakirjoista, jotka muodostavat kyseisen aihetodisteiden kokonaisuuden, ei todeta selvästi, mitä saumattomia teräsputkia markkinoiden jakaminen koski, mutta niistä ilmenee yksiselitteisesti, että sopimuksen kohteena oleviin tuotteisiin kuuluivat OCTG-standardiputket. Strategisia pohdintoja koskevassa muistiossa, pohdintoja VAM-sopimuksesta sisältävässä muistiossa, jakoperusteita koskevassa asiakirjassa ja Mannesmannin vastauksessa tehdyt nimenomaiset viittaukset näihin tuotteisiin ja muissa komission mainitsemissa asiakirjoissa tehdyt nimenomaiset viittaukset OCTG-putkiin yleensä, ilman muuta täsmennystä, tukevat asianmukaisesti ja selvästi Verlucan lausuntoja siitä, että perussäännöt koskivat näitä tuotteita.

333. Hankekohtaisten siirtoputkien osalta ainoastaan yksi todiste, Becherin laatima Mannesmannin vastaus, tukee yksiselitteisesti Verlucan toteamusta, jonka mukaan lainvastainen sopimus koski myös hankekohtaisia siirtoputkia. Kun otetaan huomioon tämän vastauksen erityisen vahva todistusvoima, joka on todettu edellä 294–302 kohdassa, sen on kuitenkin katsottava riittävän tukemaan Verlucan lausuntoja, jotka näiden tuotteiden osalta ovat jo sellaisenaan erittäin luotettavia – –.

334. Joka tapauksessa on jo todettu, että jos komission mainitsemien yhtäpitävien aihetodisteiden kokonaisuuden perusteella voidaan osoittaa Verlucan mainitseman ja riidanalaisen päätöksen 1 artiklassa tarkoitetun markkinoiden jakamista koskevan sopimuksen olemassaolo ja tietyt yksityiskohdat, Verlucan lausunnot voisivat olla tässä tilanteessa sellaisenaan riittäviä osoittamaan riidanalaisen päätöksen muut seikat edellä 66 kohdassa mainitussa nk. sementtitapauksessa annettuun tuomioon (1838 kohta) sisältyvän säännön, johon komissio vetoaa (ks. edellä 204 ja 220 kohta), mukaisesti. Edellä 330 ja 332 kohdassa on jo todettu, että komission esittämien aihetodisteiden kokonaisuus on riittävä tukemaan Verlucan lausuntoja useilta osin ja erityisesti OCTG-standardiputkien osalta.

335. Näissä olosuhteissa on todettava, että Verluca on lausunnoissaan selvästi puhunut totta ja tämän vuoksi nämä lausunnot riittävät todisteiksi osoittamaan, että Eurooppa–Japani-klubin jäsenten kotimarkkinoiden jakamista koskeva sopimus on kattanut OCTG-standardiputket, minkä useat muutkin todisteet osoittavat, ja lisäksi myös hankekohtaiset siirtoputket. Ei ole mitään syytä olettaa, että Verluca, joka tunsi tosiseikat henkilökohtaisesti, olisi esittänyt paikkansa pitämättömiä toteamuksia siirtoputkista, kun muut todisteet tukevat hänen toteamuksiaan sopimuksen olemassaolosta ja sen soveltamisesta OCTG-standardiputkiin.

336. Vaikka oletettaisiin, että japanilaiset kantajat olisivat voineet herättää epäilyksen riidanalaisen päätöksen 1 artiklassa todetun sopimuksen kattamien yksittäisten tuotteiden osalta, mitä ei ole osoitettu, on todettava, että jos päätöksestä kokonaisuutena tarkasteltuna ilmenee, että todettu kilpailusääntöjen rikkominen on koskenut tietyntyyppisiä tuotteita, ja jos siinä mainitaan tällaista toteamusta tukevat todisteet, pelkästään se, että tämä päätös ei sisällä tarkkaa ja tyhjentävää luetteloa kaikista rikkomisen kattamista tuotetyypeistä, ei riitä perusteluksi sen kumoamiselle (ks. vastaavasti perusteluvelvollisuuden laiminlyömistä koskevan kanneperusteen osalta edellä 203 kohdassa mainittu asia Gruber ja Weber v. komissio, tuomion 214 kohta). Jos näin ei olisi, yritys voisi välttyä seuraamuksilta huolimatta siitä, että komissio oli osoittanut sen varmasti rikkoneen kilpailusääntöjä tilanteessa, jossa kyseisen yrityksen myymien samankaltaisten tuotteiden valikoimaan kuuluvia, päätöksessä tarkoitettuja yksittäisiä tuotteita ei ole yksilöity."

2. Valittajan väitteet

39. Valittajan väitteet, joilla se perustelee kantaansa siitä, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on rikkonut yhteisön lainsäädäntöä toteamalla, että japanilaiset valittajat olivat osallistuneet EY 81 artiklan 1 kohdan rikkomiseen hankekohtaisten siirtoputkien osalta, voidaan jakaa kolmeen ryhmään:

a) väitteet, jotka koskevat ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen johtopäätöstä, että Becherin vastaus antaa riittävän vahvistuksen Verlucan lausunnoille;

b) väitteet, joilla pyritään kumoamaan kääntteinen todistustaakka, joka valittajan mukaan seuraa riidanalaisen tuomion 336 kohdasta (ns. Gruber ja Weber -kohta);

c) väitteet, joilla kyseenalaistetaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen johtopäätös siitä, että Verlucan lausuntoja on pidettävä luotettavina.

40. Käsittelen seuraavassa näitä valituskirjelmän ensimmäisen valitusperusteen kolmea osaa tässä järjestyksessä.

a) Becherin lausunnot

41. Valittajat väittävät Becherin lausunnon osalta ensinnäkin, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on antanut lausunnolle virheellisen todistusarvon, kun se on todennut, että kyseinen lausunto osoittaa kiistatta markkinoiden jakamissopimuksen olemassaolon hankekohtaisten siirtoputkien osalta.

42. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen olisi valittajien mukaan erityisesti täytynyt ottaa huomioon se, että Becher esitti lausunnossaan kaksi varaumaa: että hän kertoo asioista, jotka ovat tapahtuneet ennen hänen tuloaan Mannesmannin johtajaksi ja että hänen käyttämistään sanamuodoista käy ilmi tietty epävarmuuden tai epäilyksen aste sen suhteen, mitä hänelle on tässä tarkoitetuista tapahtumista kerrottu. [8] Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen riidanalaisen tuomion 297 kohdassa esittämä kanta, että Becherin vastaus perustuu yrityksen ja erityisesti sellaisten työntekijöiden toimittamiin tietoihin, jotka tuntevat välittömästi kyseessä olevat käytännöt, perustuu valittajien mukaan tässä tapauksessa puhtaasti spekulaatioon ja edelleen todistusarvon virheelliseen arviointiin.

8 – Becherin lausunnon tässä tarkoitettu kohta on esitetty englanninkielisessä versiossa seuraavasti: "My only knowlegde of the term 'Fundamentals' is in conjunction with past behaviour by European and Japanese manufacturers (i.e. before I became the Manager of MWE on 1.4.95). As far as I know and this is based on earlier reports on the 'Fundamentals' – –"

43. Valittajien mukaan toinen virhe on se, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on pitänyt Becherin vastausta luotettavana todisteena, joka tukee Verlucan ensimmäistä lausuntoa, vaikka ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin tunnustaa, että Becher oli väärässä perussääntöjen soveltamisesta Euroopassa. [9]

44. Kun ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin oli todennut, että Becherin lausunnossa oli merkittävä sisällöllinen virhe, se ei valittajien mielestä olisi enää saanut vapaasti valita lausunnosta kohtia, joita voidaan käyttää Verlucan lausunnon tukena.

45. Valittajat huomauttavat tältä osin vielä, että joka tapauksessa Becherin lausuntoa tai sen osia ei olisi saanut käyttää Verlucan lausunnon kiistattomana tukena (ks. ensimmäinen edellä mainituista väitteistä) ja että siltä osin kuin Becherin vastaus vahvisti jakoperusteen, sillä ei ollut todistusvoimaa hankekohtaisten siirtoputkien osalta, koska jakoperuste koski vain OCTG-standardiputkia, kuten ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin oli jo todennut riidanalaisen tuomion 278 kohdassa. [10]

46. Kolmas virhe on valittajien mukaan se, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on esittänyt ristiriitaiset ja riittämättömät perustelut johtopäätökselleen, jonka mukaan kyseistä lausuntoa voidaan käyttää osoituksena väitetystä rikkomisesta hankekohtaisten siirtoputkien osalta.

47. Jo edellä esitettyjen, tällaisen johtopäätöksen oikeellisuuden kiistävien väitteiden lisäksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen lähestymistapaa on valittajien mukaan jo sinänsä pidettävä epäjohdonmukaisena, sillä riidanalaisen tuomion 220 kohdassa (lainattu edellä 34 kohdassa) on lähtökohtaisesti oletettu, että asiakirjojen voidaan katsoa tukevan aihetodisteita ainoastaan, jos ne eivät ole ilmiselvästi ristiriidassa Verlucan lausuntojen markkinoiden jakamista koskevien olennaisten osien kanssa.

48. Becherin lausunnon osalta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on kuitenkin katsonut sen tukevan muita todisteita, vaikka kyseinen lausunto on olennaisilta osin ristiriidassa sen Verlucan lausunnon väitteen kanssa, että olemassa oli EU:n sisäinen sopimus. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei ole antanut mitään selitystä sille, että se arvostaa asiakirjojen ja lausuntojen todistusarvoa näin merkittävästi eri tavoilla.

9 – Valittajien mukaan merkityksellinen kohta Becherin lausunnossa on seuraava: "In the Dalmine document submitted to me, the term 'Fundamentals' issued in conjunction with activities by seamless manufactures in Europe. The use of the term is incorrect as far as I know. – –"

10 – Tämän arvion asian kannalta olennainen kohta on seuraava: "Tältä osin on todettava aluksi, että toisin kuin komissio väittää, jakoperusteita koskeva asiakirja koskee ainoastaan saumattomia OCTG-putkia eikä siirtoputkia. – –"

b) Gruber ja Weber -kohta

49. Riidanalaisen tuomion 336 kohdassa esitetystä (lainattu edellä 38 kohdassa) seuraa valittajien mukaan käänteinen todistustaakka.

50. Komissio olettaa valittajien mukaan kyseisessä kohdassa esitetyn päättelyn perusteella, että vaikkei se pystykään täsmällisesti osoittamaan rikkomista, rikkominen koskee tuotetta X, koska komissio on todennut kantajan yrityksessä rikkomisen tapahtuneen vastaavanlaisen tuoteryhmän osalta. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on täten kääntänyt todistustaakan noudattamalla tällaista päättelyä sen johtopäätöksen perusteluna, että komissio on osoittanut rikkomisen hankekohtaisten siirtoputkien osalta.

51. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on valittajien mukaan tällä keinotekoisella päättelyllä samoin tulkinnut virheellisesti omaa oikeuskäytäntöään asiassa Gruber ja Weber vastaan komissio, [11] kun se on olettanut, että kyseisessä asiassa annettua tuomiota voidaan soveltaa käsiteltävänä olevaan asiaan, vaikka kyseessä ei ole kiista siitä, kuuluuko tietty tuote niiden tuotteiden ryhmään, joiden osalta EY 81 artiklan 1 kohdan rikkomisen väitetään tapahtuneen, vaan siitä, onko komissio riidanalaisessa päätöksessä onnistunut osoittamaan rikkomisen yhden tietyn tuotteen eli hankekohtaisten siirtoputkien osalta.

52. Käsiteltävänä olevassa asiassa ei valittajien mukaan myöskään voida olettaa, että OCTG-standardiputket ja hankekohtaiset siirtoputket kuuluisivat samaan tuoteryhmään. Kyseessä on kaksi selvästi erilaista tuoteryhmää, joiden käyttötarkoitukset ja maantieteelliset käyttöalueet poikkeavat toisistaan. Komissio onkin asiassa Mannesmann vastaan Vallourec [12] tekemässään päätöksessä oikeutetusti pitänyt niitä kahtena erillisenä tuotemarkkinana.

c) Vallourecin lausunnot

53. Ensimmäisen kanneperusteen kolmas osa koskee ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen riidanalaisen tuomion 219 ja 220 kohdassa esitettyä kantaa (lainattu edellä 34 kohdassa) siltä osin kuin siitä seuraa, että jo pelkästään Verlucan lausuntojen perusteella voidaan olettaa, että japanilaisten

11 – Asia T-310/94, tuomio 14.5.1998 (Kok. 1998, s. II-1043, 214 kohta).

12 – Neuvoston asetukseen (ETY) N:o 4064/89 perustuva komission päätös (tehty 3.6.1997) olla vastustamatta ilmoitettua keskittymää (Tapaus N:o IV/M.906 – MANNESMANN/VALLOUREC) (EYVL C 238, 5.8.1997, s. 15).

valmistajien väitetty käyttäytyminen koskisi myös hankekohtaisia siirtoputkia.

54. Valittajien mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei ensinnäkään olisi voinut vedota niin sanotun sementtitapauksen [13] 1838 kohtaan. Toisin kuin mainitussa asiassa – joka koski sellaisen asiakirjan todistusvoimaa, joka on laadittu välittömästi sen kokouksen jälkeen, jota se koski – Verlucan lausunnot on annettu huomattavasti niiden tapahtumien jälkeen, joita ne koskevat. Tästä syystä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen noudattama päättely on valittajien mukaan ristiriidassa sen aiemman kannan kanssa, joka on esitetty asiassa Enso-Gutzeit vastaan komissio annetun tuomion [14] 91 kohdassa ja jonka mukaan yhden yrityksen esittämää ilmoitusta ei voida pitää riittävänä näyttönä muiden yritysten väitetystä rikkomuksesta, koska tästä ei ole muita todisteita.

55. Tässä yhteydessä voidaan valittajien mukaan myös kiistää ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen riidanalaisen tuomion 220 kohdassa (lainattu edellä 34 kohdassa) esitetty johtopäätös Verlucan lausuntojen luotettavuudesta. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on nimittäin kahden kohdan osalta selvästi todennut, että Verlucan lausunnoissa on virheitä (etenkin riidanalaisen tuomion 281–284 kohta) tai epätäsmällisyyttä (etenkin riidanalaisen tuomion 349 kohta).

56. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin tulkitsi myös keinotekoisesti sitä Verlucan 18.12.1997 annettujen lausuntojen osuutta, josta olisi mahdollista päätellä, että Verlucan hankekohtaisia siirtoputkia koskevien sopimusten lausunnot eivät olleet todenmukaisia.

57. Kun otetaan huomioon, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi Verlucan lausunnot epäluotettaviksi kahden kohdan osalta, ei vaikuta luontevalta noudattaa toisenlaista suhtautumista kolmanteen kohtaan, jonka suhteen voidaan myös esittää epäilyksiä. Näin on vieläkin selvemmin, kun otetaan huomioon, että asiakirjan mukaan markkinoiden jakosopimus koski vain OTCG-standardiputkia, ja Dalminen työntekijän, Jachian, todistus, jonka mukaan "hiljaista" sopimusta sovellettiin vain OCTG-standardiputkiin.

58. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on valittajien mukaan näin toimiessaan soveltanut lakia väärin useilla eri tavoilla:

– Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on ensinnäkin arvioinut väärin JF:n kanssa pidetyn kokouksen muistion todistusarvon.

13 – Yhdistetyt asiat T-25/95, T-26/95, T-30/95–T-32/95, T-34/95–T-39/95, T-42/95–T-46/95, T-48/95, T-50/95–T-65/95, T-68/95–T-71/95, T-87/95, T-88/95, T-103/95 ja T-104/95, Cimenteries CBR ym., tuomio 15.3.2000 (Kok. 2000, s. II-491).

14 – Asia T-337/94, tuomio 14.5.1998 (Kok. 1998, s. II-1571).

– Se ohitti jakosopimusta koskevan asiakirjan todistusarvon ja Jachian lausunnon, jonka mukaan väitetty sopimus ei koskenut hankekohtaisia siirtoputkia.

– Perustelut ovat riittämättömät ja keskenään ristiriitaiset.

– Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on tehnyt virheellisen, keinotekoisen tulkinnan Verlucan 18.12.1997 antamasta lausunnosta. Sen seurauksena on käänteinen todistustaakka valittajan vahingoksi.

59. Valittaja väittää lopuksi, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on rikkonut lakia, kun se on olettanut EY 81 artiklan 1 kohdan rikkomisen tapahtuneen myös hankekohtaisten siirtoputkien kohdalla, vaikkei se käytettävissä olevien todisteiden nojalla pystynyt ilmoittamaan, milloin rikkominen oli alkanut ja milloin se oli päättynyt.

3. Komission vastaväitteet

a) Alustava huomautus

60. Mitä tulee valittajan väitteisiin, jotka koskevat Becherin vastauksen todistusarvoa Verlucan lausuntojen tukena, komissio huomauttaa aluksi, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on riidanalaisen tuomion 333 kohdassa (lainattu edellä 38 kohdassa) pikemminkin ali- kuin yliarvostanut Becherin vastauksen merkitystä Verlucan lausunnon hankekohtaisia siirtoputkia koskevan osuuden tukena.

61. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on erityisesti jättänyt ottamatta Verlucan lausuntojen tueksi huomioon sen, että useat kartellin osapuolet ovat myöntäneet väitetyn toiminnan – myös hankekohtaisten siirtoputkien osalta. Komissio mainitsee tässä yhteydessä Vallourecin, Dalminen ja Corusin myöntäneen suoraan tai epäsuorasti päätöksessä mainitut tosiseikat.

b) Becherin vastausta koskevat perustelut

62. Komissio katsoo, että ne kolme väitettä, joilla valittajat perustelevat kantaansa siitä, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on virheellisesti katsonut Becherin vastauksen tukevan Verlucan lausuntoja markkinoiden jakamista koskevasta sopimuksesta [myös] hankekohtaisten siirtoputkien osalta,

ovat pelkästään peitelty yritys saada yhteisöjen tuomioistuin arvioimaan valituksen kohteena olevia tosiseikkoja. Tästä syystä näitä väitteitä ei voida ottaa tutkittavaksi.

63. Jos väitteiden kuitenkin katsottaisiin täyttävän tutkittavaksi ottamiselle asetetut edellytykset, ne on hylättävä – ilmeisen – perusteettomina.

64. Ensimmäisellä perusteella pyritään luomaan uusi tulkinta rajoittavalle ilmaisulle "sikäli kuin tiedän" (alun perin: "nach meiner Kenntnis") kuin mikä olisi oikeutettua asiayhteys huomioon ottaen. Becher on kyseisessä asiassa kommentoinut hänelle esitetyssä asiakirjassa esitettyä asioiden tulkintaa, joka poikkesi hänen omasta tulkinnastaan. Näin ollen kyseisen lauseen nojalla ei voida tehdä mitään yleisiä varauksia Becherin vastauksen luotettavuuden suhteen.

65. Myöskään se, että Becherin vastaus perustuu yrityksen (Mannesmannin) työntekijöiltä saatuihin tietoihin, jotka puolestaan tuntevat väitetyn toiminnan henkilökohtaisesti, ei vaikuta vastauksen uskottavuuteen. Komissio viittaa tältä osin riidanalaisen tuomion 205 kohtaan, jossa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa, mitä ei kiistetä, seuraavaa: "– – Yrityksen nimissä annettujen vastausten luotettavuus on suurempi kuin mikä voisi olla yrityksen henkilökuntaan kuuluvan antamalla vastauksella riippumatta siitä, millainen kokemus tai millaisia mielipiteitä tällaisella henkilöllä on – –."

66. Komission mukaan myöskään toista perustetta ei voida hyväksyä. Vaikka Becherin vastauksessa ei todeta, että markkinoiden jakamista koskeva sopimus koski myös eurooppalaisia osallistujia, se on luotettava siltä osin kuin se koskee hankekohtaisia siirtoputkia. Vastauksen tämä kohta ei nimittäin ollut mitenkään Mannesmannin eli Becherin yrityksen edun mukainen. Vastauksen luotettavuutta ei heikennä se, että vastaus ei ole vastaajan kannalta niin raskauttava kuin olisi mahdollista.

67. Lisäksi se, että Becher kiistää markkinoiden jakosopimuksen olemassaolon eurooppalaisten valmistajien kesken, ei sinänsä ole ristiriidassa jakoperusteita koskevan asiakirjan kanssa. Asiakirja koskee vain eurooppalaisten ja japanilaisten tuottajien kesken tehtyjä sopimuksia. Siinä ei mainita mitään Euroopan sisäisistä sopimuksista.

68. Kolmas väite on komission mukaan täysin kestämätön. Valittaja perustelee kan-

taansa siitä, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin hyväksyi Becherin vastauksen Verlucan lausuntojen tueksi riittämättömän ja sisäisesti ristiriitaisen päättelyn perusteella, viittaamalla yhtä lailla kestämättömiin ensimmäiseen ja toiseen perusteeseensa.

c) Käänteistä todistustaakkaa koskevat väitteet: Gruber ja Weber -kohta

69. Valittajan näkemys siitä, ettei OCTG-standardiputkia ja hankekohtaisia siirtoputkia voida pitää asiassa Gruber ja Weber annetussa tuomiossa [15] tarkoitettuun verrattavien tuotteiden ryhmään kuuluvina tuotteina, on laadultaan tosiasioita koskeva. Siihen tutustuminen ja sen arviointi kuuluu pelkästään ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelle. Näin ollen sitä ei voida valitusasiassa ottaa tutkittavaksi.

70. Toisin kuin valittaja väittää, tämä perustelu ei myöskään johda – kiellettyyn – todistustaakan kääntämiseen, vaan kyseessä ovat valittajan ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen erilaiset käsitykset näytön arvioinnista. Tosiasioita koskeva erimielisyys ei kuulu yhteisöjen tuomioistuimen toimivaltaan.

d) Verlucan lausuntoja koskevat väitteet

71. Komissio väittää, ettei tätä ensimmäisen valitusperusteen kohtaa voida ottaa tutkittavaksi, koska se koskee riidanalaisen tuomion 220 kohtaa, jossa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi, että "– – jos yhtäpitävien aihetodisteiden kokonaisuuden todettaisiin tukevan Verlucan mainitseman ja riidanalaisen päätöksen 1 artiklassa tarkoitetun markkinoiden jakamista koskevan sopimuksen olemassaoloa ja tiettyjä yksityiskohtia, Verlucan lausunnot voisivat olla tässä tilanteessa sellaisenaan riittäviä osoittamaan riidanalaisen päätöksen muut seikat – –."

72. Kohdan olisi kuitenkin oikeammin pitänyt koskea riidanalaisen tuomion 335 kohtaa, jossa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi nimenomaan hankekohtaisten siirtoputkien osalta, että "– – Verluca on lausunnoissaan selvästi puhunut totta ja tämän vuoksi nämä lausunnot riittävät todisteiksi osoittamaan, että Eurooppa–Japani-klubin jäsenten kotimarkkinoiden jakamista koskeva sopimus on kattanut OCTG-standardiputket, minkä useat muut-

15 – Mainittu edellä alaviitteessä 11.

kin todisteet osoittavat, ja lisäksi myös hankekohtaiset siirtoputket. – –"

73. Koska valittaja ei ole riittävän yksityiskohtaisesti maininnut, mitä riidanalaisen tuomion kohtaa ensimmäisen valitusperusteen tämä kohta koskee ja minkä oikeudellisten seikkojen perusteella kumoamista vaaditaan, se on jätettävä tutkimatta. [16]

74. Siinä tapauksessa, ettei yhteisöjen tuomioistuin kuitenkaan jaa komission näkemystä tässä asiassa, komissio katsoo, että kyseinen kohta ja sen tueksi esitetyt seikat eivät täytä tutkittavaksi ottamiselle asetettuja edellytyksiä.

75. Valittajan väite koostuu komission mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomion oikeudellisten perusteluiden kiistämisestä siltä osin kuin tuomio perustuu pääosin Verlucan lausuntoihin ja näin ollen toissijaisesti väitteeseen, että Verlucan lausunto ei missään tapauksessa ole riittävän luotettava, jotta sen voitaisiin katsoa todistavan EY 81 artiklan 1 kohdan rikkomisen hankekohtaisten siirtoputkien osalta.

76. Komission mukaan tämän lähestymistavan ensimmäinen vaihe on tuomittu epäonnistumaan, koska valittajan väite yhteisöjen tuomioistuimen asiassa Enso-Gutzeit antaman tuomion [17] soveltamiskelpoisuudesta riippuu nimenomaan siitä – tosiasiallisesta – arviosta, onko olemassa muita todisteita, jotka tukevat yhden henkilön esittämää lausuntoa.

77. Myös toinen vaihe näyttäisi ensi silmäyksellä johtavan asian jättämiseen tutkimatta, koska siitä seuraisi välttämättä, että yhteisöjen tuomioistuin joutuisi arvioimaan uudelleen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen jo arvioimat tosiseikat. Tämä koskee sekä Jachian lausunnon arvoa että Verlucan lausuntojen ja Becherin vastausten väitettyjä ristiriitaisuuksia sekä jakoperusteita koskevan asiakirjan ja Verlucan lausuntojen väitettyjä epäjohdonmukaisuuksia.

78. Valittaja väittää, että lakia on rikottu peräti neljässä kohdassa arvioitaessa Verlucan lausuntojen todistusvoimaa, mutta valittaja ei pysty kuvailemaan väitettyjen loukkausten laatua muuten kuin kiistämällä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen toteamat tosiseikat.

79. Komissio väittää toissijaisesti, mikäli yhteisöjen tuomioistuin kuitenkin katsoo, että Sumitomon väitteet voidaan ottaa käsi-

16 – Komissio viittaa tältä osin asiaan C-138/95 P, Campo Ebro Industrial ym. v. neuvosto, tuomio 17.4.1997 (Kok. 1997, s. I-2027, 60 ja 61 kohta).

17 – Mainittu edellä alaviitteessä 14.

teltäväksi, ettei ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ole arvioinut lausuntojen tai asiakirjojen todistusvoimaa virheellisesti tai virheellisesti katsonut, että niitä voidaan käyttää todisteina yhdessäkään valittajan esittämistä viidestä tapauksesta.

80. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei ensinnäkään ole tehnyt virheellisiä johtopäätöksiä Verlucan lausuntojen ja markkinoiden jakosopimuksen ilmeisestä ristiriitaisuudesta:

– vaikka ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin onkin tuomion 278 kohdassa [18] todennut, että markkinoiden jakosopimus koski vain OCTG-putkia, tästä ei välttämättä seuraa, ettei rikkomista olisi tapahtunut hankekohtaisten siirtoputkien osalta

– vaikka markkinoiden jakosopimuksessa ja Verlucan lausunnoissa näyttääkin olevan tietty ristiriita eteläamerikkalaisten tuottajien osalta, tämä ristiriita näyttää olevan lähinnä näennäinen, koska markkinoiden jakosopimus koski ennen kaikkea Euroopan ulkopuolisten markkinoiden jakamista eteläamerikkalaisten tuottajien kanssa, kun taas Verlucan tehtävät kohdistuivat ennen kaikkea Euroopan markkinoihin, joihin kyseisten tuottajien kanssa tehdyt jakosopimukset eivät käytännössä vaikuttaneet

– ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on näin ollen tehnyt riidanalaisen tuomion 283 ja 284 kohdassa tämän näennäisen ristiriidan osalta oikean johtopäätöksen, kun se on todennut, ettei se olennaisesti vaikuta Verlucan lausuntojen luotettavuuteen. [19]

81. Toiseksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arvioinnissa Bergamon viralliselle syyttäjälle annettujen lausuntojen osalta ei ole kyse lain virheellisestä soveltamisesta:

– valittajan väite, ettei ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ole ottanut

18 – Riidanalaisen tuomion 278 kohdan tässä tarkoitettu kohta on seuraava: "Tältä osin on todettava – –, että – – jakoperusteita koskeva asiakirja koskee ainoastaan saumattomia OCTG-putkia eikä siirtoputkia."

19 – Riidanalaisen tuomion 283 ja 284 kohdassa todetaan asian kannalta olennaisin osin seuraavaa:
"283. – – Vaikka edellä 281 kohdassa todettu ristiriitaisuus heikentää varmasti jakoperusteita koskevan asiakirjan sekä jossain määrin Verlucan lausuntojen todistusvoimaa, tämän kohdan alussa mainittu seikka suhteuttaa sen merkitystä voimakkaasti. Vaikka oletettaisiin, että Latinalaisen Amerikan tuottajat olisivat hyväksyneet jakoperusteiden soveltamisen muille kuin Euroopan markkinoille, on todettava, että neuvottelut näiden tuottajien kanssa lähinnä epäonnistuivat eurooppalaisten kannalta, joten Verlucan negatiivinen arvio neuvottelujen tuloksesta vastaa tosiasiallisesti jakoperusteita koskevaa asiakirjaa tältä merkittävältä osin.
284. On todettava, että Verlucan yhdessä lausunnoistaan esittämän toteamuksen ja jakoperusteita koskevan asiakirjan ristiriita, jonka komissio paljasti itse riidanalaisen päätöksen 86 perustelukappaleessa, ei vähennä olennaisesti näiden kahden todisteen uskottavuutta."

huomioon Jachian lausuntoa, tarkoittaa käytännössä, ettei valittaja hyväksy ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviota todisteiden todistusvoimasta, mutta se ei tarkemmin määrittele, mitä väitetty lain virheellinen soveltaminen koskee. Tämä riittää jo sellaisenaan toteamukseen, ettei väitettä voida ottaa käsiteltäväksi, tai sen hylkäämiseen ilmeisen perusteettomana

– Verluca on vahvistanut vastauksensa ensimmäiseen joulukuussa 1997 esitetyistä kysymyksistä jo yhdessä aiemmista lausunnoistaan

– Verluca on selittänyt huomautuksissaan, jotka koskevat JF:n kanssa vuonna 1994 pidetyn kokouksen pöytäkirjaa, että Eurooppa–Japani-klubin yleiseen rakenteeseen kuului standardituotteiden eli OCTG-standardiputkien kansainvälisiä tarjouskilpailuja koskeva jakoperusta

– valittaja on myös jo itse ilmoittanut ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen käsittelyssä, ettei Jachian lausuntoa tulisi ottaa huomioon, koska siihen ei ole viitattu komission päätöksessä

– ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin piti Biasizzon lausuntoa oikeutetusti merkityksellisenä, koska hän tunsi olosuhteet henkilökohtaisesti, sillä hän vastasi Dalminen käsiteltävänä olevaan asiaan liittyvästä osastosta, ja koska häntä voitiin pitää luotettavana todistajana muun muassa sen vuoksi, että hän tunnusti maksaneensa perusteettomia maksuja Agipin työntekijöille (vertaa riidanalaisen tuomion 311 ja 312 kohta).

– tämä ei kuitenkaan osoita, ettei rikkomista olisi tapahtunut hankekohtaisten siirtoputkien osalta. Asiakirjalla, joka todistaa yhden rikkomisen, ei voida todistaa, ettei toista rikkomista ole tapahtunut

82. Kolmanneksi Verlucan huomautukset JF:n kanssa käydyistä neuvotteluista eivät heikennä hänen lausuntojensa luotettavuutta hankekohtaisten siirtoputkien osalta:

– jos Verlucan lausuntoja olisi tulkittu päätöksessä virheellisesti, Vallourec olisi voinut vaatia päätöksen mitätöimistä siltä osin kuin se koskee hankekohtaisia siirtoputkia.

83. Neljänneksi ei pidä paikkaansa, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin olisi antanut komissiolle etulyöntiaseman tai että todistustaakka olisi käännetty:

– valittaja ei tarkenna väitettään siitä, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin olisi riidanalaisen tuomion 217 kohdassa virheellisesti luonut käänteisen todistustaakan.[20] Tosiasiassa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin vain vahvistaa sen kiistattoman tosiseikan, että Verlucan lausuntojen tämä kohta koskee JF:n kanssa pidetyn kokouksen pöytäkirjaa. Kyseinen pöytäkirja koskee vain OCTG-standardiputkia, mistä seuraa, että myös Verlucan lausuntojen kyseinen kohta rajoittuu näihin tuotteisiin

– näkemys siitä, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on tässä kohdassa kääntänyt todistustaakan arvioimalla Verlucan lausuntoja toisin kuin valittajat, on pelkästään oikeudelliseksi kysymykseksi naamioitu yritys saada yhteisöjen tuomioistuin arvioimaan tosiseikat uudelleen.

84. Komissio väittää viidenneksi, ettei Verlucan lausuntojen luotettavuutta voida kyseenalaistaa sillä perusteella, että niissä oli päättymisajankohtaa koskevaa epäselvyyttä. Tältä osin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on riidanalaisen tuomion 349 kohdassa[21] liittänyt täsmällisyyden puutteeseen oikean johtopäätöksen, jonka mukaan Verlucan lausunto ei tältä osin ollut riittävän täsmällinen osoittamaan yksinään rikkomisen kestoa. Jos lisäksi oletetaan, että hankekohtaisia siirtoputkia koskeva rikkominen todetaan tapahtuneeksi Eurooppa–Japani-klubin piirissä, rikkomisen kesto kyseisen tuotteen osalta määräytyy klubin aktiivisen toiminta-ajan perusteella. Komission mukaan riidanalaisen tuomion perusteita ei voida tältä osin moittia.

4. Asian arviointi

a) Alustavia huomautuksia

85. Edellä tämän ratkaisuehdotuksen 38 kohdassa esitetyistä, riidanalaisen tuomion 333–336 kohdasta käy ilmi, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin perustelee valitta-

20 – Riidanalaisen tuomion 217 kohdassa todetaan seuraavaa: "Sumitomon väitteestä, jonka mukaan tarkastusta Vallourecissa koskevassa asiakirjassa viitataan siihen, että jakoperusteita sovellettiin 'ainoastaan standardituotteisiin', joten ne eivät vaikuttaneet siirtoputkiin, jotka eivät ole standardituotteita, on todettava, että esittäessään tämän toteamuksen Verluca vastasi erityisesti kysymykseen, joka koski pöytäkirjaa JF:n kanssa pidetystä kokouksesta. Tästä pöytäkirjasta ilmenee kuitenkin, että se koskee yksinomaan OCTG-putkia eikä siirtoputkia, minkä perusteella voidaan olettaa, että Verlucan selvitykset koskevat yksinomaan OCTG-putkia."

21 – Riidanalaisen tuomion 349 kohdan asian kannalta olennainen kohta on seuraava: "– – Vaikka Verlucan rikkomisen kestosta esittämien toteamusten todenperäisyydestä ei ole epäilystä, siitä, että hänen rikkomisen päättymistä koskeva toteamuksensa oli epätäsmällinen, seuraa, että hänen lausuntonsa ei yksinään riitä osoittamaan rikkomisen päättymispäivää oikeudellisesti riittävällä tavalla."

jien osallistumista EY 81 artiklan 1 kohdan rikkomiseen hankekohtaisten siirtoputkien osalta kolmella vaihtoehtoisesti esitetyllä perusteella:

– Verlucan lausunnot, jotka tuomioistuimen mukaan jo sinänsä antavat riittävät todisteet (334 ja 335 kohta)

– Becherin Mannesmannin nimissä antama vastaus vahvistaa joka tapauksessa Verlucan lausunnot (333 kohta)

– se, ettei tietyn tuotteen eli hankekohtaisten siirtoputkien osalta ole olemassa tarkempia, yksilöityjä todisteita, ei vaikuta näitä tuotteita koskevan rikkomisen toteamiseen, mikäli on esitetty riittävät todisteet sen tuotevalikoiman osalta, johon tuote kuuluu (Gruber ja Weber -kohta 336).

86. Käsittelen esitetyn valitusperusteen eri kohtia tässä järjestyksessä.

87. Valitusperusteen kohdissa, jotka koskevat etenkin Verlucan ja Becherin lausuntoja, pyritään kaikissa kiistämään ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen niille myöntämä todistusarvo perusteilla, joiden tavoitteena on osoittaa lausuntojen epäluotettavuus tai se, että ne ovat vähemmän luotettavia kuin mitä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on katsonut.

88. Vaikuttaa siltä, että valittaja pyrkii Verlucan ja Becherin lausunnoista toisenlaisen analyysin esittämällä osoittamaan, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on tehnyt niistä virheelliset johtopäätökset ja on täten soveltanut lakia väärin arvioidessaan todistusarvon virheellisesti.

89. Jotta valittajan esittämät väitteet voitaisiin käsitellä asianmukaisesti, tällainen lähestymistapa pakottaa toistamaan ne tarkasti, mikä käy ilmi edellä olevista 39–59 kohdasta.

90. Väitteisiin liittyy kuitenkin toinen, huomattavasti periaatteellisempi väite, josta siinä tapauksessa, että yhteisöjen tuomioistuin sallisi tässä tarkoitetun lähestymistavan, seuraisi, että osa tosiseikkojen tutkimisesta ja arvostuksesta täytyisi tavallaan siirtää yhteisöjen tuomioistuimen tutkittavaksi valitusmenettelyn osana. Tällainen tosiseikkojen tutkiminen uudelleen on kuitenkin nimenomaisesti kielletty EY 225 artiklassa ja yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 58 artiklassa.

91. Oikeudellisia perusteluja ja väitteitä, jotka kohdistuvat esitetyille todisteille ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa annettuun todistusarvoon, onkin tarkasteltava kriittisesti, jotta niitä ei voida käyttää piiloteltuna keinona saada yhteisöjen tuomioistuin käsittelemään tosiseikkoja uudelleen.

92. Vain siinä tapauksessa, että, ja siinä laajuudessa kuin valittajan valitusperusteensa tueksi esittämät, tosiseikkoihin ja aihetodisteisiin perustuvat väitteet ovat luonteeltaan sellaisia, että ne voivat herättää perustellun epäilyn ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen niitä koskevasta arvostuksesta, nämä väitteet voidaan ottaa käsiteltäväksi ja täten myös tutkia.

93. Arvioin tämän valitusperusteen eri kohtien käsiteltäväksi ottamisen edellytyksiä tämän yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytäntöön [22] perustuvan edellytyksen kannalta.

b) Verlucan lausunnot

94. Valitusperusteen nämä kohdat kohdistuvat ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arvioon Verlucan lausuntojen todistusarvosta sellaisena kuin se on esitetty riidanalaisen tuomion 219 ja 220 kohdassa. [23]

95. En jaa komission näkemystä siitä, että valittajan olisi pitänyt kohdistaa moitteensa riidanalaisen tuomion 335 kohtaan, mistä syystä koko valitusperustetta ei voida hyväksyä, koska ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arvio pysyy ainakin tältä osin voimassa.

96. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on nimittäin 219 ja 220 kohdassa määritellyt oletuksen, jonka perusteella se muun näytön arvioituaan pystyi toteamaan, että hankekohtaisten siirtoputkien osalta pelkästään Verlucan lausunnot riittivät osoittamaan EY 81 artiklan 1 kohdan rikkomisen.

97. Valitusperusteen nämä kohdat koskevat nimittäin juuri tätä oletusta, jonka mukaan Verlucan lausunnot ovat niin luotettavat, että muut todisteet riittävät osoittamaan rikkomisen tapahtuneen ja näin ollen myös rikkomisen tietyn tuotteen osalta, vaikka siitä ei olekaan olemassa muita todisteita. Jos

22 – Mm. yhdistetyt asiat C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P ja C-219/00 P, Aalborg Portland ym. v. komissio, tuomio 7.1.2004 (Kok. 2004, s. I-135, 48–51 kohta) ja yhdistetyt asiat C-2/01 P ja C-3/01 P, BAI ja komissio v. Bayer, tuomio 6.1.2004 (Kok. 2004, s. I-26, 47 ja 48 kohta).

23 – Mainittu edellä alaviitteessä 34.

tämä oletus osoittautuisi virheelliseksi, perusta puuttuisi 335 kohdassa esitettyjen johtopäätösten lisäksi myös 333 ja 336 kohdalta.

98. Katson kuitenkin, että osaa valittajan tätä oletusta vastaan esittämistä väitteistä ei voida pitää perusteltuina ja osa väitteistä on jätettävä tutkimatta.

99. Mielestäni perusteettomana on pidettävä väitettä, jonka mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on tulkinnut ja soveltanut virheellisesti niin kutsutun sementtitapauksen [24] tuomion 1838 kohdassa esitettyä sääntöä.

100. Kyseisen säännön mukaan komissio voi käyttää asiakirjaa osoituksena EY 81 artiklan 1 kohdan rikkomisesta, jos asiakirjan todistusarvo on tarkistettu ja jos asiakirja osoittaa tietyn rikkomisen kiistattomasti.

101. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin saa periaatteessa arvioida asiakirjan tai lausunnon todistusarvon ja luokitella sen todistusarvon perusteella.

102. Kyseistä 1838 kohdan sääntöä, sellaisena kuin se on kuvattu edellä mainitussa tuomiossa, ei voida katsoa sovellettavan vain lausuntoihin ja asiakirjoihin, jotka on annettu tai laadittu viipymättä sen tapahtuman jälkeen, jota ne koskevat. Ratkaisevaa on yksiselitteisyys eli todistusarvon osoittaminen siten, ettei siitä jää perusteltua epäilystä.

103. Valittajan yritys perustella, ettei sementtitapauksessa kuvailtua sääntöä voida noudattaa siitä syystä, että Verlucan lausunnot on annettu tietyn toiminnan tapahtumisen jälkeen, liittyy mielestäni tosiasioihin, eikä sitä tästä syystä voida ottaa tutkittavaksi.

104. Jos siis oletetaan, että Verlucan lausuntoja voitiin pitää luotettavina, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin sai asiassa Enso-Gutzeit annetun tuomion [25] mukaisesti olettaa, että Verlucan lausunnot riittivät rikkomisen näyttämiseen toteen, mikäli niiden tueksi esitettiin muita todisteita, ja että lausunnot olivat riittävät sen johtopäätöksen tekemiseksi, että rikkominen tapahtui tietyn tuotevalikoimaan kuuluvan tuotteen kohdalla.

24 – Mainittu alaviitteessä 13.

25 – Mainittu alaviitteessä 14.

105. Mielestäni tutkittavaksi ei voida ottaa perusteluita, joilla valittaja pyrkii osoittamaan, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on virheellisesti pitänyt Verlucan lausuntoja luotettavina siltä osin kuin ne koskevat hankekohtaisia siirtoputkia. Tämä koskee valittajan väitteitä, jotka perustuvat ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointiin Verlucan lausuntojen ja jakoperusteita koskevan asiakirjan väitetyistä epäjohdonmukaisuuksista, Jachian lausunnon huomioon ottamatta jättämisestä ja Verlucan lausuntojen ja Becherin vastausten väitetyistä ristiriitaisuuksista.

106. Mikään valittajan esittämistä tosiseikkoihin perustuvista väitteistä ei tue epäilystä siitä, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin olisi tehnyt asian kannalta olennaisia lausuntoja ja asiakirjoja arvioidessaan senkaltaisia virheitä, että se olisi arvioinut niiden todistusvoiman oikeudellisesti väärin.

107. Valittaja asettaa tosiasiassa näillä väitteillä lausuntojen ja asiakirjojen omalta kannaltaan toivottavan arvioinnin vastakkain ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen niiden todistusarvoa koskevan arvion kanssa. Kun valittaja liittää omansa ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointien eroihin johtopäätöksen, jonka mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on tulkinnut todistusaineistoa virheellisesti, se yrittää houkutella toisen toimielimen arvioimaan tosiseikkoja uudelleen, mikä johtaisi näiden väitteiden hylkäämiseen, koska ne eivät täytä tutkittavaksi ottamiselle asetettuja edellytyksiä.

108. Kuten totesin edellä 90–93 kohdassa, tällainen tulos olisi ristiriidassa sen säännön kanssa, että yhteisöjen tuomioistuimessa tehtävän arvioinnin on rajoituttava oikeudellisten seikkojen arviointiin.

109. Katson, ettei tutkittavaksi ottamisen edellytyksiä täytä myöskään väite, jonka mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on riidanalaisen tuomion 217 kohdassa tulkinnut Verlucan lausuntoja virheellisesti ja täten kääntänyt todistustaakan.

110. Myöskin tässä valittaja asettaa oman arviointinsa vastakkain ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tekemän arvioinnin kanssa ja liittää tähän sen jälkeen väitteen, että kyseessä on käänteinen todistustaakka. Tarkoituksena on ilmeisesti saada yhteisöjen tuomioistuin arvioimaan asian tosiseikkoja uudelleen. Tällaista tulkintaa ei voida ottaa tutkittavaksi. [26]

111. En myöskään näe, miten riidanalaisen tuomion 217 kohdassa esitetyistä tosiseikoista ("esittäessään tämän toteamuksen Verluca vastasi erityisesti kysymykseen, joka koski pöytäkirjaa JF:n kanssa pidetystä kokouksesta") seuraisi käänteinen todistustaakka. Sama koskee toteamusta siitä, että JF:n kanssa pidetty kokous koski vain OCTG-putkia, ja tähän liitettyä johtopäätöstä, jonka mukaan Verlucan lausunto voi

26 – Ks. asia Aalborg Portland (mainittu edellä alaviitteessä 22, tuomion 132 kohta).

koskea vain kyseisiä tuotteita. Jos nämä toteamukset ja johtopäätös tukevat Verlucan lausuntojen luotettavuutta, se johtuu vain tosiseikkoja koskevasta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviosta, jota ei voida muuttaa yhteisöjen tuomioistuimessa.

112. Myöskään valitusperusteen viidettä kohtaa ei tarvitse käsitellä pitkästi. Sitä ei joko voida ottaa tutkittavaksi tai se on joka tapauksessa ilmeisen perusteeton.

113. Se, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa riidanalaisen tuomion 349 kohdassa, että Verlucan lausunnon rikkomisen päättymistä koskeva toteamus oli epätäsmällinen, ei vaikuta riidanalaisessa tuomiossa aiemmin todettuun ja muiden todisteiden vahvistamaan, rikkomisen laajuutta koskevan lausunnon luotettavuuteen.

114. Ajankohtaa koskevan epätäsmällisyyden toteamiseen liitetty seuraus eli se, ettei Verlucan lausunto sisällä tältä osin riittäviä tietoja, eikä se osoita päättymispäivää oikeudellisesti riittävällä tavalla, on mielestäni kiistaton.

c) Becherin lausunnot

115. Mielestäni väitteet, jotka valittaja on esittänyt Becherin lausuntojen luotettavuutta vastaan ja samalla sitä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kantaa vastaan, että lausunnot tukevat Verlucan lausuntoja, on osittain jätettävä tutkimatta ja osittain ne on hylättävä perusteettomina.

116. Perusteettomana on pidettävä ensimmäistä väitettä, jonka mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on arvioinut vastauksen todistusvoiman virheellisesti, kun se on jättänyt ottamatta huomioon Becherin vastauksissaan esittämät kaksi varaumaa.

117. Becherin esittämä varauma "nach meiner Kenntnis" on sinänsä ymmärrettävä, kun otetaan huomioon, ettei hän tuntenut henkilökohtaisesti väitettyä rikkomista. Näin on varsinkin, kun otetaan huomioon, että hän viittaa välittömästi "tietojensa" lähteeseen eli aiempiin raportteihin, joihin hän on tutustunut sen jälkeen, kun häntä on pyydetty kommentoimaan hänelle esitettyä asiakirjaa. Tätä ei Becherin lausunnon kyseiseen kohtaan rajoittuvan varauman erityisessä asiayhteydessä voida pitää hänen vastauksiaan koskevana yleisenä varaumana.

118. Becherin vastausten luotettavuutta ei heikennä myöskään se näkemys, että ne perustuvat tietoihin, jotka hän on saanut johtamansa yrityksen työntekijöiltä. Kuten ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa riidanalaisen tuomion 205 kohdassa viitaten aiempaan oikeuskäytäntöön,[27] jota ei ole kiistetty, yrityksen nimissä annettujen vastausten luotettavuus on suurempi kuin mikä voisi olla yrityksen henkilökuntaan kuuluvan antamalla vastauksella.

119. Ensimmäisen oikeusasteen riidanalaisen tuomion 297 kohdassa esitettyyn toteamukseen, että kun henkilö, joka ei tunne välittömästi merkityksellisiä olosuhteita, antaa yrityksen edustajana lausunnon, jolla hän myöntää kyseisen yrityksen ja muiden yritysten osallistuneen kilpailunrajoitukseen, hän tukeutuu väistämättä yrityksensä ja erityisesti sen sellaisten työntekijöiden toimittamiin tietoihin, jotka tuntevat välittömästi kyseessä olevat käytännöt, ei liity minkäänlaista spekulaatiota. Kun otetaan huomioon tällaisesta vastauksesta mahdollisesti seuraavat oikeudelliset ja taloudelliset riskit, vastauksen antaminen ilman, että henkilöllä on asiaa koskevia tietoja, olisi erittäin suuri riski.

120. Tämä väite – jos sen kuitenkin katsottaisiin täyttävän tutkittavaksi ottamisen edellytykset – ei kuitenkaan millään tavalla muuta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviota Becherin vastausten todistusvoimasta.

121. Toisessa väitteessä valittaja esittää vielä kerran oman tulkintansa Becherin vastausten todistusarvosta. Kanta on toisenlainen kuin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kanta, mistä valittaja päättelee, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on arvioinut todistusvoiman virheellisesti.

122. On vaikeaa pitää tätä minään muuna kuin peiteltynä yrityksenä saada yhteisöjen tuomioistuin arvioimaan valitusasian tosiseikat uudelleen. Edellä 91–93 kohdassa esitetyn perusteella onkin todettava, ettei tämä väite täytä tutkittavaksi ottamisen edellytyksiä.[28]

123. Huomautettakoon vielä lisäksi, että tämän väitteen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen kohdistuvat moitteet eivät, vaikka niiden ensi silmäyksellä arvioitaisiinkin voivan menestyä, riitä sellaisen epäilyn herättämiseen, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin olisi tehnyt merkittävän virheen arvioidessaan Becherin vastausten todistusarvoa. Tämä pätee sekä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen Becherin vastausten ja jakoperusteita koskevan asiakirjan väitettyyn ristiriitaisuuteen liitettyihin seurauksiin että siihen arviointiin, jota ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin noudattaa niiden seurausten osalta, joita rikkomisen Euroopan sisäisten näkökohtien paljastamisella on vastausten muiden kohtien uskottavuuden kannalta.

27 – Asia T-23/99, LRAF v. komissio, tuomio 20.3.2002 (Kok. 2002, s. II-1705, 45 kohta).

28 – Julkisasiamies Tizzano noudatti vastaavaa päättelyä edellä alaviitteessä 22 mainittuun asiaan BAI ja komissio v. Bayer liittyvän ratkaisuehdotuksensa 36 kohdassa.

124. Kolmannella väitteellä pyritään perustelemaan sitä näkemystä, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen johtopäätös, jonka mukaan Becherin lausunto voi tukea Verlucan lausuntoja hankekohtaisten siirtoputkien osalta, perustuu keskenään ristiriitaisiin ja epätäydellisiin perusteluihin, jotka ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on esittänyt ensimmäisen ja toisen väitteen tueksi.

125. Siltä osin kuin asia koskee sellaisten tosiseikkojen uudelleenkäyttöä, jotka esitetään nyt perustelujen puuttumisen nimissä, väitteet eivät selvästikään täytä tutkittavaksi ottamisen edellytyksiä.

126. Sama pätee myös täydennyksenä esitettyyn kantaan, jonka mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on virheellisesti arvioinut Becherin vastausten todistusvoiman toisella tavalla kuin mitä se itse on pitänyt sallittuna riidanalaisen tuomion 220 kohdassa.

127. Valittaja pyrkii näin jälleen kerran kyseenalaistamaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arvion Becherin vastausten todistusvoimasta vastauksen muiden kohtien osalta sillä perusteella, ettei Becher myönnä Euroopan sisäisiä käytäntöjä.

128. Toteankin, ettei tätä ensimmäisen valitusperusteen kohtaa voida pitää hyväksyttävänä ja ettei se vaikuta riidanalaisen tuomion 333 kohdan johtopäätökseen eli Verlucan lausuntoon siitä, että rikkominen koski myös hankekohtaisia siirtoputkia.

d) Gruber ja Weber -kohta

129. Ensimmäisen valitusperusteen kolmas kohta koskee ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen asiassa Gruber ja Weber antaman tuomion [29] 214 kohdan mukaista päättelyä, jonka perusteella se katsoo, että vaikka valittajat olisivat ensimmäisessä oikeusasteessa onnistuneet herättämään epäilyn siitä, mitä tiettyjä tuotteita päätöksessä rangaistavaksi todettu sopimus koski, päätöstä ei tarvitse mitätöidä.

130. Kohdan alun muotoilusta ("Vaikka oletettaisiin – –, mitä ei ole osoitettu, – –") käy ilmi, että kyseessä on ylimääräinen, luonteeltaan hypoteettinen pohdiskelu, joka ei vaikuta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen riidanalaisen tuomion 333 ja 335 kohdassa esittämään arviointiin.

131. Koska tämän valitusperusteen kaksi ensimmäistä kohtaa, jotka koskevat riidan-

29 – Mainittu edellä alaviitteessä 11.

alaisen tuomion 335 ja 333 kohdassa esitettyjä johtopäätöksiä, eivät mielestäni voi menestyä, kolmas osa, joka koskee 336 kohtaa, on menettänyt merkityksensä. Vaikka sen katsottaisiin olevan perusteltu, se ei muuta riidanalaisen tuomion päätösosaa.

132. Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan tällaisia valitusperusteita (tai niiden osia), jotka kohdistuvat kestämättömiin oikeudellisiin perusteisiin, ei voida hyväksyä. [30]

133. Katsonkin näin ollen, että ensimmäisen valitusperusteen kolmatta osaa ei pidä ottaa käsiteltäväksi, koska se on vailla merkitystä.

C Toinen valitusperuste – menettelyn poikkeuksellinen kesto

1. Valittajan väitteet

134. Valittajan mukaan asian käsittelyn kesto ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa, noin 4 vuotta ja 3 kuukautta, oli liian pitkä. Sen mukaan erityisesti kahden vuoden kuluminen kirjallisen menettelyn päättymisestä suullisen käsittelyn aloittamista koskevan päätöksen tekemiseen ja 16 kuukauden kuluminen suullisen käsittelyn päättymisestä tuomion antamiseen on suhteettoman pitkä aika.

135. Valittajan mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on täten rikkonut Euroopan ihmisoikeussopimuksen (jäljempänä ihmisoikeussopimus) 6 artiklan 1 kohtaa.

136. Jos tilannetta verrataan asiassa Baustahlgewebe annettuun tuomioon, [31] jossa yhteisöjen tuomioistuin totesi, että ensimmäisen oikeusasteen käsittelyn kesto, 5 vuotta ja 6 kuukautta, rikkoi ihmisoikeussopimuksen 6 artiklan 1 kohdan periaatetta oikeudesta saada asia tuomioistuimen käsiteltäväksi kohtuullisen ajan kuluessa, nyt käsiteltävänä olevat asiat, joissa mukana olleista kahdeksasta yrityksestä seitsemän teki valituksen ja joissa toimittiin yhteensä kolmella oikeudenkäyntikielellä, ovat jonkin verran yksinkertaisempia kuin asia Baustahlgewebe, jossa valituksia oli yksitoista.

30 – Jo laajaksi käyneestä oikeuskäytännöstä mainittakoon asia C-35/92 P, parlamentti v. Frederiksen, tuomio 18.3.1993 (Kok. 1993, s. I-991, 31 kohta); asia C-362/95 P, Blackspur v. neuvosto ja komissio, tuomio 16.9.1997 (Kok. 1997, s. I-4775, 18–23 kohta) ja asia C-467/00 P, CP v. EKP, määräys 13.9.2001 (Kok. 2001, s. I-6041, 34–36 kohta).

31 – Asia C-185/95 P, tuomio 17.12.1998 (Kok. 1998, s. I-8417, 26–49 kohta).

137. Valittajan mukaan kahden vuoden kulumista kirjallisen menettelyn päättymisestä suullisen menettelyn aloittamiseen käsiteltävänä olevissa asioissa on joka tapauksessa pidettävä poikkeuksellisen pitkänä aikana, etenkin kun otetaan huomioon, että oikeudenkäyntimenettelyn järjestämiseen tarvittaviin toimenpiteisiin kului vain kaksi kuukautta.

138. Käsiteltävänä olevien asioiden käsittely on kestänyt pitkään myös verrattuna ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen oikeudenkäyntimenettelyjen keskimääräiseen kestoon vastaavissa asiaryhmissä. [32]

139. Valittaja väittää kärsineensä oikeudenkäyntimenettelyn keston vuoksi taloudellisia kustannuksia, jotka johtuvat määrätyn sakon maksamisen viivästymisestä perityistä koroista ja pakollisen pankkitakauksen aiheuttamista lisäkustannuksista, jotka valittajan laskelmien mukaan ovat yhteensä 827 332 euroa.

140. Lisäksi valittaja katsoo, että yhteisöjen tuomioistuimen sakkoihin soveltaman kohtuullistamisen vuoksi sen tulisi saada 175 000 euron korvaus.

32 – Valittaja referoi tässä tietoja, jotka on esitetty yhteisöjen tuomioistuimen ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen vuoden 2003 vuosikertomuksen liitteessä 12.

2. Komission perustelut

141. Komissio huomauttaa, että yhteisöjen tuomioistuin voi koko juridista toimivaltaansa harjoittaessaan vähentää sakon määrää ja myöntää näin ollen kohtuullisen korvauksen siitä, että kohtuullisessa ajassa tapahtuvan riippumattoman oikeudellisen arvioinnin oikeudellista periaatetta on loukattu.

142. Siinä hypoteettisessa tilanteessa, että yhteisöjen tuomioistuin kumoaisi määrätyn sakon kokonaisuudessaan, valittajalla ei kuitenkaan enää olisi perusteita vaatia kärsittyjen vahinkojen korvaamista. Koska valitusmenettelyä ei koskaan voida käyttää itsenäisenä keinona vahingonkorvausten saamiseksi, valittajan pitäisi tällöin esittää EY 235 artiklaan perustuva vaatimus. Komissio huomauttaa lisäksi, että tämänkaltaisessa tilanteessa olisi kohtuutonta velvoittaa komissio maksamaan vahingonkorvauksia, koska ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa käydyn menettelyn kesto ei johdu komissiosta.

143. Kun otetaan huomioon olosuhteet – osapuolten lukumäärä, EFTAn valvontaviranomaisen puuttuminen asiaan, oikeudenkäyntikielten lukumäärä ja riidanalaisen päätöksen perustana olevan asiakirja-aineiston laajuus ja monimutkaisuus – oikeudenkäyntimenettelyn kesto ei myöskään ole ollut poikkeuksellinen edes verrattaessa menette-

lyn kestoa muihin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa kyseisenä ajanjaksona eli vuosina 2000–2004 käytyjen vastaavanlaisten menettelyjen kestoon.

144. Komissio kiistää edelleen valittajan kannan, jonka mukaan valittajalle olisi aiheutunut oikeudenkäyntimenettelyn poikkeuksellisesta kestosta taloudellista vahinkoa:

– valittaja ei komission mukaan ole ottanut huomioon korkoja, joita se on saanut määrätystä sakon summasta oikeudenkäyntimenettelyn kuluessa

– valittaja ei komission mukaan ole ryhtynyt tarvittaviin toimenpiteisiin määrätyn sakon aiheuttamien kustannusvaikutusten rajoittamiseksi mahdollisimman hyvin.

145. Komission mukaan valittajan lisävaatimus 175 000 euron kohtuullisesta korvauksesta pelkästään riittävän tuomioistuimeen pääsyn periaatteen loukkaamisesta perustuu asiassa Baustahlgewebe annetun tuomion asiaa koskevien kohtien virheelliseen tulkintaan. Kyseisen tuomion 31 kohdasta käy nimittäin ilmi, että yhteisöjen tuomioistuin otti asianmukaisesti huomioon valittajan kärsimät tarpeettomat korkokustannukset.

3. Arviointi

146. Yhteisöjen tuomioistuin on asiassa Baustahlgewebe annetussa tuomiossa [33] katsonut seuraavien kriteerien perusteella, että ensimmäisen oikeusasteen käsittely on kestänyt poikkeuksellisen kauan:

– menettelyn absoluuttinen pituus

– menettelyn merkitys asianosaisten kannalta

– kanteiden ja oikeudenkäyntikielien lukumäärä

– asiakirja-aineiston laajuus ja tosiasiakysymysten ja oikeudellisten kysymysten monimutkaisuus

33 – Mainittu edellä alaviitteessä 31, tuomion 28–45 kohta.

– kantajapuolen ja toimivaltaisten viranomaisten mahdolliset toimenpiteet, jotka ovat osaltaan vaikuttaneet menettelyn pitenemiseen

– kirjallisen menettelyn loppumisesta suullisen käsittelyn aloittamista koskevaan päätökseen kulunut aika

– mahdolliset väliaikaistoimenpiteet, jotka liittyvät prosessinjohtoon tai asian selvittämiseen

– suullisen käsittelyn päättymisestä tuomion antamiseen kulunut aika.

147. Baustahlgewebe-tapaukseen verrattuna tässä käsiteltävä menettely ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa kesti selvästi lyhyemmän ajan, nimittäin neljä vuotta ja kolme kuukautta viiden vuoden ja kuuden kuukauden asemesta.

148. Asianosaisen edun osalta tilanne ei poikkea olennaisesti Baustahlgewebe-tapauksesta. Oikeudenkäyntimenettelyn kesto ei millään tavoin vaaranna kantajien yrityksen jatkuvuutta mutta voi vaikuttaa sen taloudelliseen etuun. Tämän toteamuksen kannalta ei ole merkitystä sillä, etteivät valittaja ja komissio ole yhtä mieltä poikkeuksellisen pitkän menettelyn kustannusten laajuudesta.

149. Tehtyjen valitusten määrä (seitsemän) on selvästi pienempi kuin Baustahlgewebe-tapauksessa (yksitoista); oikeudenkäyntikielten määrä on sama (kolme).

150. Tosiasiakysymysten ja oikeudellisten kysymysten monimutkaisuuden sekä menettelyjen perustana olevan asiakirja-aineiston laajuuden vertaileminen on erittäin vaikeaa. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioihin tutustuttuani olen kuitenkin taipuvainen uskomaan, että tässä käsiteltävien asioiden tosiasiakysymykset ja oikeudelliset kysymykset ovat hieman vaativampia kuin Baustahlgewebe-tapauksessa.

151. Lähes kaikki komission päätöksen perustana olleet tosiseikat on kiistetty ensimmäisen oikeusasteen menettelyssä, ja ne on täytynyt tutkia. Näin ollen on jouduttu arvioimaan niitä koskevien lausuntojen ja asiakirjojen todistusarvo.

152. Käsiteltävänä oleville menettelyille on myös ominaista, että hankalia oikeudellisia kysymyksiä on paljon, esimerkiksi EFTAn valvontaviranomaisen osuus asiassa ja yhteisön ja erityisesti Yhdistyneen kuningaskunnan offshore-markkinoiden tilanne. Kaikki oikeudelliset kysymykset eivät olleet uusia, mutta niihin vastaaminen näiden oikeudenkäyntimenettelyjen tosiseikkojen valossa edellytti perusteellista esianalyysia.

153. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa käydyn menettelyn asiakirja-aineistossa ei ole viittauksia siihen, että kantaja olisi ryhtynyt tai vaatinut ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta ryhtymään toimenpiteisiin, jotka olisivat voineet osaltaan pidentää oikeudenkäyntimenettelyn kestoa.

154. Kirjallisen prosessin päättymisestä 1.2.2001 suullisen käsittelyn aloittamiseen 4.2.2003 kului kaksi vuotta.

155. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin teki 18.6.2002, 11.7.2002 ja 31.7.2002 prosessinjohtotoimia.

156. Suullisen käsittelyn loppumisesta 21.3.2003 tuomion antamiseen 8.7.2004 kului lähes 15,5 kuukautta.

157. Edellä esitetyn perusteella totean, että käsiteltävänä olevat asiat aiheuttivat ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelle yhteensä jokseenkin samankaltaisen työmäärän kuin Baustahlgewebe-tapauksen asiat, mutta ensimmäisessä oikeusasteessa käydyn oikeudenkäyntimenettelyn kesto oli tässä tapauksessa merkittävästi eli vuoden ja kolme kuukautta lyhyempi.

158. Mielestäni sillä, että kirjallisen menettelyn päättymisestä suullisen käsittelyn muodolliseen aloittamiseen kului kaksi vuotta, ei ole ratkaisevaa merkitystä. Laajan asiakirja-aineiston ja sen perustana olevien asiakirjojen analysoiminen sekä niiden kokoaminen laajaan suullista käsittelyä varten laadittuun kertomukseen – 135 sivua, jotka oli käännettävä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työkielestä kolmeen oikeudenkäyntikieleen – johtaa väistämättä siihen, että valmistelutoimet on aloitettava pitkälti ennen kuin voidaan päättää suullisen käsittelyn aloittamisesta.

159. Myös ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kesäkuun 2002 puolivälistä alkaen tekemät useat prosessinjohtotoimet edellyttävät oikeudenkäyntiasiakirjojen – tai aineiston osien – analysoimista etukäteen.

160. Kuudentoista kuukauden aika, joka kului suullisesta käsittelystä tuomion antamiseen, on pitkä. En kuitenkaan luokittelisi sitä poikkeuksellisen pitkäksi, kun otetaan huomioon, että suulliset käsittelyt kestivät yhteensä kaksi ja puoli päivää ja että varsinaisten tuomioiden pituus ja rakenne heijastelevat käsiteltävänä olleiden asioiden oikeudellista ja tosiasioihin liittyvää monimutkaisuutta.

161. Lisäksi on otettava huomioon eräs komission mainitsema asia, jota on syytä tarkastella perusteellisemmin.

162. Sinä aikana, kun käsiteltävänä olevat asiat olivat ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen käsittelyssä – vuodesta 2000 vuoteen 2004 – ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työtaakka suunnilleen kaksinkertaistui 520 asiasta 1012 asiaan. Tämä kasvu osoittaa, että kyseisenä kautena ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen oikeudenkäytön kysyntä ilmiselvästi ylitti tuomioistuimen käytettävissä olevan kapasiteetin.

163. Kun oikeudellisen instanssin työmäärä lisääntyy, oikeudenkäyntimenettelyjen keskimääräinen kesto pitenee. Myös tämä käy ilmi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tilastoista. Sen oikeudenkäyntimenettelyjen ryhmän, johon myös kilpailuasiat kuuluvat, keskimääräinen kesto piteni vuodesta 2001 vuoteen 2005 asteittain reilusta 30 kuukaudesta reiluun 35 kuukauteen. [34]

164. Kun tietyn instanssin työmäärä ylittää sen kapasiteetin, asioiden keskimääräinen käsittelynopeus pienenee. Tämä ilmiö johtuu niin sanotuista odotushuonevaikutuksista, joita esiintyy etenkin kirjallisen menettelyn päättymisen ja suullisen menettelyn päättymisen jälkeen. Näinä ajankohtina tuomioistuimen on ensiksi valmisteltava edelliset asiat suullista käsittelyä varten tai laadittava tuomiot, ennen kuin se voi aloittaa seuraavien asioiden käsittelyn. Tältä kannalta tarkasteltuna sen, että käsiteltävänä olevien asioiden käsittelyyn kului huomattavasti lyhyempi aika kuin Baustahlgewebe-tapauksessa [35] käsiteltyjen asioiden, voidaan katsoa kertovan ensimmäisen oikeusasteen huolellisuudesta.

165. Tätä taustaa vasten tarkasteltuna käsiteltävänä olevien laajojen ja monimutkaisten asioiden oikeudenkäyntimenettelyn kestoa – neljä vuotta ja kolme kuukautta – ei voida pitää kohtuuttoman pitkänä.

34 – Olen jättänyt vuoden 2000 pois tarkastelusta, koska kyseisen vuoden tilastotietoihin vaikutti merkittävästi erittäin laaja sementtitapaus (mainittu edellä alaviitteessä 13). Siihen liittyvien asioiden käsittely vei keskimäärin viisi vuotta. Lopputuloksena oli 1265-sivuinen tuomio.

35 – Mainittu edellä alaviitteessä 31.

166. Toteankin näin ollen, ettei tätä kanneperustetta voida hyväksyä.

VI Nippon Steelin valitus

A *Ensimmäinen valitusperuste: ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin sovelsi lakia väärin, kun se sovelsi väärää näyttökynnystä tapauksessa, jossa kantaja oli osoittanut komission väitteen olevan kantajan kaupallisten intressien vastainen ja siten epämieleläs*

167. Huomautettakoon vielä lisäksi, että jos jonkin yhteisön tuomioistuimen oikeudenkäytön kysyntä ylittää instanssin rakenteellisen kapasiteetin eikä tuottavuutta enää voida parantaa sisäisten keinojen avulla ilman, että loukataan instanssin oikeuskäytäntöä ohjaavia laatuvaatimuksia, perustamissopimuksen laatijoiden vastuulla on huolehtia edellytyksistä, joiden avulla yhteisöjen tuomioistuin pystyy yhteisön toimielimenä edelleen huolehtimaan sille EY 220 artiklan nojalla kuuluvista tehtävistä.

1. Riidanalaisen tuomion asian kannalta olennaiset kohdat

169. Tämä valitusperuste koskee riidanalaisen tuomion 173–188 kohtaa, jossa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ilmoittaa, mitä todistustaakkaa koskevia periaatteita ja näyttökynnystä se sovelsi japanilaisten tuottajien oikeudellisia perusteita arvioidessaan.

168. Tämä perustamissopimuksen laatijoiden vastuu on vahvistettu Nizzan sopimuksessa,[36] joka sisältää useita toimenpiteitä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kapasiteetin pitämiseksi oikeustapausten määrän vaatimalla tasolla. Niitä ovat erityisesti EY 224 artiklassa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelle annettu mahdollisuus nimittää yhdestä jäsenvaltiosta useita tuomareita ja EY 225 a artiklassa määrätty neuvoston toimivalta perustaa ensimmäisenä oikeusasteena toimivia lainkäyttölautakuntia.

170. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa tuomion 179 ja 180 kohdassa seuraavaa niistä oikeudellisista normeista, joita näyttöön sovelletaan EY 81 artiklan 1 kohdan rikkomisen osoittamisen osalta:

"179 Kuten japanilaiset kantajat perustellusti huomauttavat, komission on esitettävä täsmällistä ja yhtäpitävää

36 – EYVL 2001, C 80, s. 1.

näyttöä, jonka perusteella voidaan vakuuttua siitä, että rikkominen on tapahtunut (ks. edellä 57 kohdassa mainitut yhdistetyt asiat CRAM ja Rheinzink v. komissio, tuomion 20 kohta; edellä 56 kohdassa mainittu sellu-tapaus II, tuomion 127 kohta; edellä 57 kohdassa mainitut yhdistetyt asiat SIV ym. v. komissio, tuomion 193–195, 198–202, 205–210, 220–232, 249–250 ja 322–328 kohta ja edellä 57 kohdassa mainittu asia Volkswagen v. komissio, tuomion 43 ja 72 kohta).[37]

180 On kuitenkin korostettava, että kaikkien komission toimittamien todisteiden ei tarvitse välttämättä täyttää näitä edellytyksiä kaikkien rikkomisen osatekijöiden osalta. Riittää, että komission esittämät aihetodisteet kokonaisvaltaisesti tarkasteltuna täyttävät nämä edellytykset (edellä 61 kohdassa mainittu toinen PVC-tapaus, tuomion 768–778 kohta, erityisesti 777 kohta, minkä merkityksellisen kohdan yhteisöjen tuomioistuin vahvisti muutoksenhaun perusteella yhdistetyissä asioissa C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P–C-252/99 P ja C-254/99 P, Limburgse Vinyl Maatschappij ym. v. komissio, 15.10.2002 antamassaan tuomiossa (Kok. 2002, s. I-8375, 513–523 kohta)."

171. Valitusperuste kohdistuu lisäksi olennaisiin elementteihin, jotka on ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen mukaan näytettävä toteen, jotta voidaan olettaa EY 81 artiklan 1 kohdan rikkomisen tapahtuneen. Valittaja viittaa tältä osin riidanalaisen tuomion 181 ja 185 kohdan seuraaviin kohtiin:

"181 – – jo EY 81 artiklan 1 kohdan sanamuodosta ilmenee, että yritysten väliset sopimukset ovat vaikutuksistaan riippumatta kiellettyjä, jos niillä on kilpailua rajoittava tarkoitus – –."

"185 – – rikkomisen olemassaolon kannalta merkitystä ei ole sillä, onko komission riidanalaisen päätöksen 1 artiklassa toteaman sellaisen sopimuksen tekeminen, jonka tarkoitus oli kilpailun vastainen, japanilaisten kantajien kaupallisten intressien mukaista vai ei, jos komission asiakirjavihon sisältämien todisteiden perusteella on näytetty toteen, että ne ovat tosiasiallisesti tehneet kyseisen sopimuksen."

2. Valittajan väitteet

172. Valittaja väittää, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on soveltanut

37 – Yhdistetyt asiat 29/83 ja 38/83, tuomio 29.3.1984 (Kok. 1984, s. 1679); yhdistetyt asiat C-89/85, C-104/85, C-114/85, C-116/85, C-117/85 ja C-125/85–129/85, Ahlström Osakeyhtiö ym. v. komissio, ns. sellu II -tapaus, tuomio 31.3.1993 (Kok. 1993, s. I-1307, I-1445, Kok. Ep. XIV, s. I-123, 127 kohta); yhdistetyt asiat T-68/89, T-77/89 ja T-78/89, tuomio 10.3.1992 (Kok. 1992, s. II-1403, Kok. Ep. XII, s. II-287) ja asia T-62/98, tuomio 6.7.2000 (Kok. 2000, s. II-2707).

lakia väärin, kun se ei ole liittänyt oikeita oikeudellisia seurauksia siihen tietoon, ettei japanilaisilla tuottajilla ollut väitetyn rikkomisen osalta taloudellista intressiä. Sen mukaan virhe on tehty erityisesti siinä, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on taloudellisen intressin ilmiselvästi puuttuessa jättänyt soveltamatta oikeusnormia, jonka on täytyttävä, jotta voidaan näyttää toteen EY 81 artiklan 1 kohdan rikkominen. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on valittajan mukaan yksinkertaisesti katsonut, ettei taloudellisen intressin puuttumisella ole mitään merkitystä, jos voidaan todeta – komission asiakirja-aineistoon sisältyvien todisteiden perusteella –, että riidanalainen sopimus on tehty.

173. Valittaja katsoo tästä syystä, että

1) siitä, ettei valittajalla ollut taloudellisia syitä tehdä riidanalaista sopimusta, seuraa, että sopimuksen olemassaolosta olisi täytynyt esittää vahvempi näyttö kuin muussa tapauksessa olisi ollut tarpeen;

2) taloudellisten motiivien puuttumisen olisi pitänyt vaikuttaa komission epäilyttävän todistusaineiston perusteella sopimuksen olemassaolosta tehtyihin johtopäätöksiin. Joka tapauksessa silloin, kun valittajan riidanalaiselle markkinakäyttäytymiselle olisi toinen selitys, todistusaineiston ei olisi voitu katsoa osoittavan, että EY 81 artiklan 1 kohtaa oli rikottu;

3) taloudellisten syiden puuttumisen olisi pitänyt aiheuttaa seurauksia sille, miten kartellin osallistujaksi väitetyn osapuolen nimissä annettuja lausuntoja hyväksytään todisteeksi komission näkemysten tueksi: tällainen todiste on valittajan mukaan sallittu vain, mikäli kaikki sopimuksen olennaiset osat (kuten osallistujat, sopimuksen kesto, sopimukseen liittyvät tuotteet ja rikkomisen laatu) on jo näytetty toteen sellaisen todistusaineiston perusteella, joka ei liity tässä tarkoitettuihin lausuntoihin. Valittaja viittaa tältä osin asiassa Enso-Gutzeit annetun tuomion [38] 91 kohtaan.

3. Komission perustelut

174. Komissio katsoo, ettei tämä valitusperuste täytä tutkittavaksi ottamisen edellytyksiä ja toisaalta, että se on joka tapauksessa perusteeton.

38 – Mainittu edellä alaviitteessä 14.

175. Komissio perustelee pääasiassa kahdella seikalla sitä, etteivät tutkittavaksi ottamisen edellytykset täyty:

1) valitusperustetta ei voida hyväksyä ilman, että arvioidaan tarkemmin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arvioita sille esitettyjen lausuntojen, kertomusten ja muiden asiakirjojen selkeydestä ja todistusarvosta. (Komission mukaan tämä perustelu vaikuttaa myös toisen ja kolmannen valitusperusteen käsiteltäväksi ottamiseen);

2) valitusperuste laajentaa valituksen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa esitettyjä kanneperusteita laajemmaksi, koska valittaja esitti alkuperäisen käsittelyn yhteydessä perustelut, jotka koskevat kaupallisten intressien puuttumista Eurooppaan vietävien OCTG-putkien ja hankekohtaisten siirtoputkien osalta, täysin erillään komission esittämän aineiston todistusarvon arvioinnista.

176. Komissio pitää valitusperustetta perusteettomana seuraavien syiden vuoksi:

1. valittajan väitteet perustuvat rikkomisen toteamisen osalta kyseessä olevan yrityksen taloudellisten intressien vaikutuksiin ja yleisemmin niiden merkitykseen. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on kuitenkin riidanalaisen tuomion 184 kohdassa todennut voimassa olevan oikeuskäytännön [39] mukaisesti, että sopimukset, joiden tarkoituksena on kilpailun rajoittaminen, ovat nimenomaisesti EY 81 artiklan 1 kohdassa kiellettyjä sopimuksia, joita ei voida perustella sitä taloudellista asiayhteyttä koskevalla analyysillä, jossa kyseinen kilpailunvastainen menettely toteutettiin, jos sopimuksen kilpailua rajoittava luonne on osoitettu kiistattomasti asiakirjatodistein; [40]

2. vaikka ei otettaisi huomioon sitä, että valittajan taloudellisen intressin puuttumista riidanalaisen sopimuksen suhteen käsiteltiin myös ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin, joka sai varsin riittävät asiakirjatodisteet valittajan piilotellusta käyttäytymisestä, pystyi rajoittamaan tutkimuksensa kyseiseen asiakirja-aineistoon ja todeta sen perusteella, että EY 81 artiklan 1 kohdan kieltoa oli rikottu;

39 – Komissio viittaa tässä yhteydessä myös asiaan Aalborg Portland (mainittu edellä alaviitteessä 22, tuomion 55–57 kohta).

40 – Riidanalaisen tuomion 184 kohta kuuluu seuraavasti: "Sopimuksista, jotka komission käsiteltävänä olevassa asiassa toteaman sopimuksen tapaan koskevat kotimarkkinoiden kunnioittamista, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on edellä 66 kohdassa mainitussa sementtitapauksessa antamassaan tuomiossa (1085–1088) todennut yhtäältä, että niillä on sellaisenaan kilpailua rajoittava tarkoitus ja että ne kuuluvat EY 81 artiklan 1 kohdassa nimenomaisesti kiellettyyn sopimusluokkaan, ja toisaalta, että tätä tarkoitusta, jonka olemassaolo oli kyseisessä asiassa osoitettu kiistattomasti asiakirjatodistein, ei voida perustella sitä taloudellista asiayhteyttä koskevalla analyysillä, jossa kyseinen kilpailunvastainen menettely toteutettiin."

3. valittajien Enso-Gutzeit-tapauksen perusteella esittämät väitteet ovat virheellisiä siltä osin kuin ne koskevat lausuntojen hyväksymistä raskauttaviksi todisteiksi. Mainittu asia ei koskenut todistusaineiston hyväksymistä vaan todisteiden luotettavuutta näytön vapaan arvioinnin periaatteen soveltamisen osalta. [41]

4. Arviointi

177. Komission väitteet tämän valitusperusteen tutkittavaksi ottamista vastaan eivät vakuuta minua. Kysymys siitä, onko ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin käyttänyt oikeaa vertailuperustetta arvioidessaan väitetyn rikkomisen tueksi esitettyä näyttöä, on nimenomaisesti oikeudellinen kysymys.

178. Tavasta, jolla valittaja on esittänyt ja perustellut tämän valitusperusteen eli käyttämällä väitteidensä perusteluna osittain ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen esitetystä todistusaineistosta tekemää tosiseikkojen arviointia, voi kylläkin syntyä vaikutelma, että valittaja pyrkii ensisijaisesti saattamaan yhteisöjen tuomioistuimen arvioimaan tosiasiat uudelleen. Tästä kömpelöstä menettelytavasta ei kuitenkaan mielestäni välttämättä seuraa, ettei valitusperustetta tulisi ottaa tutkittavaksi.

179. Minua ei vakuuta myöskään väite siitä, että valittaja on ylittänyt ensimmäisessä oikeusasteessa esittämiensä perustelujen laajuuden väittämällä, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen olisi näyttöä arvioidessaan ollut otettava huomioon se, ettei valittaja ilmoituksensa mukaan saanut riidanalaisesta sopimuksesta mitään taloudellista etua. Valittaja oli kylläkin esittänyt tämän perustelun ensimmäisessä oikeusasteessa muista seikoista erillään, mutta juuri näytön vapaan arvioinnin periaatteeseen kuuluu, että asiayhteyteen kuuluvat elementit on periaatteessa otettava huomioon.

180. Haluan rajoittaa tätä valitusperustetta koskevan arvioni kysymykseen siitä, olisiko väitetyn taloudellisen edun puuttumisen komission päätöksellä todetun EY 81 artiklan 1 kohdan rikkomisen osalta pitänyt johtaa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin sille esitetyn näytön toisenlaiseen arviointiin kuin riidanalaisessa tuomiossa on tehty.

181. Tässä yhteydessä on tarkasteltava, onko ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen riidanalaisen tuomion 179–188 kohdassa esitetty päättely oikea. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on tämän päättelyn perusteella päättänyt arvioida ensin komission esittämien aihetodisteiden luotettavuutta ja vasta sen jälkeen sitä, vastaako väitetyn sopimuksen olemassaolo kyseisten markkinoiden tilannetta.

41 – Komissio viittaa tältä osin julkisasiamies Vesterdorfin ratkaisuehdotukseen, joka liittyy ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen asiaan T-1/89, Rhône-Poulenc S.A. v. komissio, tuomio 24.10.1991 (Kok. 1991, s. II-867, ratkaisuehdotuksen E osa, 2 kohta).

182. Mielestäni ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen noudattama lähestymistapa on selkeä, ja kun otetaan huomioon olemassa oleva oikeuskäytäntö, siinä ei ole moitittavaa.

183. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin aloittaa 179 kohdassa muistuttamalla jo laajaksi käyneeseen oikeuskäytäntöön [42] perustuvasta periaatteesta, jonka mukaan komission on esitettävä täsmällistä ja yhtäpitävää näyttöä, jonka perusteella voidaan vakuuttua siitä, että rikkominen on tapahtunut. Sen jälkeen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin painottaa 180 kohdassa, jälleen vakiintuneeseen oikeuskäytäntöön [43] viitaten, että riittävää on, että komission esittämät aihetodisteet kokonaisvaltaisesti tarkasteltuna täyttävät nämä edellytykset. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin lopettaa päättelynsä ensimmäisen osan 181 kohdassa muistuttamalla vakiintuneesta oikeuskäytännöstä, [44] jonka mukaan jo EY 81 artiklan 1 kohdan sanamuodosta ilmenee, että yritysten väliset sopimukset ovat vaikutuksistaan riippumatta kiellettyjä, jos niillä on kilpailua rajoittava tarkoitus. Käsiteltävänä olevassa asiassa komissio käytti pääasiallisena perusteluna sopimuksen kilpailua rajoittavaa tarkoitusta. Se vetosi erityisesti useisiin asiakirjatodisteisiin, jotka sen mukaan osoittavat sekä tämän sopimuksen olemassaolon että sen kilpailua rajoittavan tarkoituksen.

184. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo tämän 182 kohdassa esitetyn päättelynsä ensimmäisen osan perusteella, että seikka aiheuttaa mahdollisesti merkittäviä seurauksia kanneperusteen ensimmäisen osan osalta, jonka mukaan riidanalaisen päätöksen 1 artiklassa todetulla kilpailusääntöjen rikkomisella ei ole kilpailunvastaisia seurauksia.

185. Ensimmäisen oikeusasteen päättelyn toinen osa alkaa toteamuksella, että väitteet, joiden mukaan kyseisellä sopimuksella ei ollut vaikutuksia, eivät lähtökohtaisesti sellaisinaan voi aiheuttaa riidanalaisen päätöksen 1 artiklan kumoamista, vaikka niiden oletettaisiin olevan perusteltuja (183 kohta). [45]

186. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on todennut erityisesti sopimuksista, jotka komission käsiteltävänä olevassa asiassa toteaman sopimuksen tapaan koskevat kotimarkkinoiden kunnioittamista, että niillä on sellaisenaan kilpailua rajoittava tarkoitus ja että ne kuuluvat EY 81 artiklan 1 kohdassa nimenomaisesti kiellettyihin sopimuksiin. Tätä tarkoitusta, jonka olemassaolo oli kyseisessä asiassa osoitettu kiistattomasti asiakir-

42 – Mainittu edellä alaviitteessä 37.

43 – Ilmoitettu jo edellä tämän ratkaisuehdotuksen 170 kohdassa, jossa on esitetty riidanalaisen tuomion 180 kohta.

44 – Mm. asia C-49/92 P, komissio v. Anic Partecipazioni, tuomio 8.7.1999 (Kok. 1999, s. I-4125, 123 kohta)

45 – Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin viittaa kantansa tueksi yhteisöjen tuomioistuimen asiassa C-277/87, Sandoz prodotti farmaceutici v. komissio, 11.1.1990 antamaan tuomioon (Kok. 1990, s. I-45) ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen asiassa T-143/89, Ferriere Nord v. komissio, 6.4.1995 antamaan tuomioon (Kok. 1995, s. II-917, 30 kohta).

jatodistein, ei voida perustella sitä taloudellista asiayhteyttä koskevalla analyysillä, jossa kyseinen kilpailunvastainen menettely toteutettiin (184 kohta).

187. Tästä syystä rikkomisen olemassaolon kannalta merkitystä ei ole sillä, onko komission riidanalaisen päätöksen 1 artiklassa toteaman sellaisen sopimuksen tekeminen, jonka tarkoitus oli kilpailun vastainen, japanilaisten kantajien kaupallisten intressien mukaista vai ei, jos komission asiakirjavihon sisältämien todisteiden perusteella on näytetty toteen, että ne ovat tosiasiallisesti tehneet kyseisen sopimuksen (185 kohta).

188. Väitteellä, jonka mukaan kantajat olivat osoittaneet sellaisten olosuhteiden vallinneen, jotka valaisevat komission toteamia tosiseikkoja eri tavalla ja joiden perusteella komission esittämä tosiseikkojen selitys, jonka perusteella se totesi yhteisön kilpailusääntöjä rikotun, voidaan korvata toisella uskottavalla selityksellä, ei käsiteltävänä olevassa asiassa ole merkitystä. On nimittäin todettava, että oikeuskäytäntö, johon tämä väite perustuu, liittyy tilanteeseen, jossa komissio tukeutuu yksinomaan kyseessä olevien yritysten menettelyyn markkinoilla todetakseen rikkomisen olemassaolon [46] (186 kohta).

189. Käsiteltävänä olevassa asiassa komissio esitti kilpailunvastaisen sopimuksen olemassaoloa koskevan toteamuksensa tueksi asiakirjatodisteita. Tästä seuraa, että kantajien mainitsema oikeuskäytäntö voi olla käsiteltävänä olevassa asiassa merkityksellistä ainoastaan, jos komissio ei olisi onnistunut näyttämään rikkomista toteen mainitsemiensa asiakirjatodisteiden perusteella. Näissä olosuhteissa kantajien tehtävänä ei ole pelkästään esittää vaihtoehtoista uskottavaa selitystä komission teorialle, vaan niiden on myös vedottava siihen, että riidanalaisessa päätöksessä mainitut todisteet olivat riittämättömiä rikkomisen olemassaolon toteennäyttämiseksi (187 kohta).

190. Tämä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen päättely on täysin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen ja yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön mukainen. Valittajan kannasta, jonka mukaan näytölle tulisi asettaa tiukemmat vaatimukset silloin, kun väitetylle toiminnalle on olemassa uskottava selitys eli kaupallisen edun puuttuminen, seuraisi tarve tiukentaa oikeuskäytäntöä huomattavasti.

191. Tähän ei mielestäni ole mitään aihetta. Kuten yhteisöjen tuomioistuin totesi hiljattain asiassa Aalborg Portland annetun tuomion [47] 55–57 kohdassa, kilpailuasioissa todisteiden esittäminen on usein tavallista vaikeampaa, koska osapuolet tietävät hyvin, että kilpailua rajoittava toiminta on kiellettyä, ja ovat tietoisia siitä mahdollisesti seuraavista

46 – Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin viittaa tältä osin erityisesti yhdistettyihin asioihin T-305/94–T-307/94, T-313/94–T-316/94, T-318/94, T-325/94, T-328/94, T-329/94 ja T-335/94, Limburgse Vinyl Maatschappij ym. v. komissio, ns. PVC II -tapaus, tuomio 20.4.1999 (Kok. 1999, s. II-931, 727 ja 728 kohta).

47 – Mainittu edellä alaviitteessä 22.

sakkorangaistuksista. Tästä syystä useimmissa tapauksissa kilpailunvastaisen menettelytavan tai sopimuksen olemassaolo on pääteltävä tietyistä yhteensattumista ja indisioista, jotka yhdessä tarkasteltuina voivat muun johdonmukaisen selityksen puuttuessa olla osoitus kilpailusääntöjen rikkomisesta.

192. Jos komissio on pystynyt keräämään väitetyn rikkomisen näytöksi laajan asiakirja-aineiston, kuten käsiteltävänä olevassa tapauksessa, on luontevaa, että tuomioistuin arvioi ensin nämä todisteet. Vain siinä tapauksessa, ettei aineisto riitä väitetyn rikkomisen osoittamiseen, on tarpeen aineiston tutkimisen lisäksi selvittää, voidaanko rikkomisen tapahtuminen päätellä markkinakäyttäytymiseen liittyvistä yhteensattumista ja insidioista.

193. Valittaja on kuvaillut kantaansa House of Lordsin oikeuskäytännössä esitetyllä metaforalla,[48] jonka mukaan silloin, kun Regent's Parkissa näkee suuren ruskean eläimen, se on todennäköisemmin paimenkoira kuin leijona. Silloin se, että kyseessä on kuitenkin leijona, on pystyttävä todistamaan erityisen hyvin.

48 – Secretary of State for the Home Department/Rehman [2001] UKHL47, liite D.4, 5 kohta (Lord Hoffman).

194. Tämä metafora ei liity käsiteltävänä olevaan asiaan, koska nyt ei ole kyse kahden tapahtuman todennäköisyyden arvioinnista silloin, kun toinen on tietyssä asiayhteydessä todennäköisempi kuin toinen. Kyse on yhden tapahtuman todennäköisyyden näyttämisestä toteen kootun näytön perusteella.

195. Jos vaikuttaa siltä, että näyttö riittää osoittamaan väitetyn rikkomisen tapahtuneen, vakuuttavien todisteiden esittämistä koskeva vaatimus täyttyy.

196. Toisin sanoen silloin, kun lintu voidaan tuntomerkkien perusteella tunnistaa sorsaksi, se on sorsa – vaikka lähistöllä ei olisikaan vettä – eikä haikara.

197. Totean näin ollen, ettei valittajan ensimmäistä valitusperustetta voida hyväksyä.

B *Toinen valitusperuste: ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin sovelsi lakia väärin, kun se sovelsi väärää näyttökynnystä tapauksessa, jossa asiakirjatodisteet eivät ole yksiselitteisiä ja kantaja on esittänyt uskottavan vaihtoehtoisen selityksen kyseessä olevasta menettelytavasta*

198. En esitä tässä uudelleen väitteitä, jotka valittaja on esittänyt näiden kahden valitusperusteen tueksi.

199. Molemmissa valitusperusteissa valittaja väittää aluksi, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on soveltanut väärää – liian alhaista – näyttökynnystä arvioidessaan komission lausuntojen ja asiakirjojen muodossa riidanalaisen rikkomisen näytöksi esittämiä todisteita.

200. Olen jo edellä ensimmäistä valitusperustetta arvioidessani todennut, että menettely, jota ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin noudatti arvioidessaan sitä, onko komissio esittänyt riittävän vakuuttavat todisteet rikkomisesta, oli oikea: ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin sai vakiintuneen oikeuskäytännön perusteella toimia juuri niin kuin se toimi.

C *Kolmas valitusperuste: ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin sovelsi lakia väärin, kun se sovelsi väärää näyttökynnystä sen vaatimustason osalta, jota edellytetään kiistettyjen lausumien tueksi, joita komissio käyttää pääasiallisena näyttönä mutta jotka ovat epäuskottavia, hyvin moniselitteisiä ja ristiriidassa muun näytön kanssa*

201. Valittaja pyrkii näillä kahdella valitusperusteella osoittamaan induktiivisesti, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on esitetyn näytön todellista todistusarvoa arvioidessaan noudattanut liian alhaista näyttökynnystä.

202. Mielestäni tätä yritystä saada yhteisöjen tuomioistuin arvioimaan uudelleen ensimmäisen oikeusasteen tekemää tosiasioiden arviointia ei voida hyväksyä, koska silloin ylitettäisiin oikeudellisten kysymysten arviointiin rajoittuva ylemmän oikeusasteen toimivalta.

203. Katsonkin näin ollen, ettei näitä kahta valitusperustetta voida ottaa tutkittavaksi.

D *Neljäs valitusperuste: ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin sovelsi lakia väärin, kun se esitti ristiriitaiset ja riittämättömät perustelut sen kantansa osalta, että Becherin 21.4.1997 antama lausunto on omiaan vahvistamaan Verlucan lausunnot väitetystä väärinkäytöksestä hankekohtaisten siirtoputkien osalta*

1. Valittajan väitteet

204. Valittaja viittaa riidanalaisen tuomion 220 kohtaan, jossa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa seuraavaa: ”– – Lisäksi siltä osin kuin todiste ei ole ilmeisessä ristiriidassa markkinoiden jakamista koskevan sopimuksen olemassaoloa tai keskeistä sisältöä koskevien Verlucan lausuntojen kanssa, on riittävää, että se osoittaa siinä kuvatun sopimuksen merkittävät seikat, jotta sillä voi olla merkitystä muita todisteita tukevana todisteena rikkomisen osoittavien todisteiden kokonaisuuden joukossa – –.”

205. Valittajan mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on arvioidessaan Becherin lausunnon merkitystä Verlucan lausuntojen tukena poikennut riidanalaisen tuomion 220 kohdassa esitetystä arviointiperusteesta. Becherin lausunto on ristiriidassa Verlucan lausuntojen kanssa yhdessä olennaisessa kohdassa, koska siinä väitetään, ettei eurooppalaisten tuottajien kesken ollut sopimusta markkinoiden jakamisesta. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on kuitenkin tunnustanut tämän ilmiselvästi, sillä se toteaa 220 kohdassa, että tämä ristiriitaisuus heikentää Becherin lausunnon luotettavuutta. Tästä huolimatta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo kuitenkin, että Becherin lausunto tukee Verlucan lausuntoja siltä osin kuin ne koskevat hankekohtaisia siirtoputkia koskevan markkinoiden jakosopimuksen olemassaoloa.

206. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin tunnustaa siis olennaiselta osin todistusaineiston ristiriitaisuuden Becherin lausunnon osalta, mutta samalla oman päättelynsä mukaisesti olisi todennäköisesti jättänyt ottamatta huomioon yhtä lailla ristiriitaiset lausunnot, jos ne olisivat sisältyneet asiakirja-aineistoon. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on täten valittajan mukaan luonut mielivaltaisen erottelun lausuntojen ja asiakirja-aineistossa esitetyn todistusaineiston välille.

207. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on valittajan mukaan tällä mielivaltaisella erottelulla arvioinut Becherin lausunnon näyttöarvon väärin. Sen vuoksi Becherin lausuntoa ei voida valittajan mielestä käyttää markkinoiden jakosopimuksen olemassaolon osoittamiseen hankekohtaisten siirtoputkien osalta.

2. Komission väitteet

208. Komissio katsoo, ettei tätä valitusperustetta voida ottaa tutkittavaksi siltä osin

kuin se koskee vain yhtä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen esittämistä kolmesta itsenäisestä johtopäätöksestä (333, 334, 335 ja 336 kohta), joissa rikkominen on osoitettu myös hankekohtaisten siirtoputkien osalta, joten väitettä ei voida hyväksyä.

209. Komissio katsoo toissijaisesti, että valitusperuste on perusteeton, koska ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin pystyi tekemään tällaisen erottelun niiden esitettyjen lausuntojen, jotka koskevat tutkittavana olevia rikkomisia, ja asiakirja-aineistoon sisältyvän todistusaineiston perusteella.

210. Rikkomisen tapahtumisen aikana laadituilla asiakirjoilla ja ennen rikkomista koskevan tutkinnan aloittamista laadituilla asiakirjoilla on yleensä sama näyttöarvo kaikkien niissä käsiteltyjen aiheiden osalta. Siinä vaiheessa on nimittäin vähemmän todennäköistä, että tutkimukseen liittyvät taktiset pohdinnat vaikuttaisivat niiden sisältöön. Jos tällaisten asiakirjojen sisältö on selvästi ristiriidassa myöhemmin annettujen lausuntojen kanssa, on syytä epäillä lausunnon luotettavuutta. Tällaisessa tilanteessa ei voida katsoa, että todisteet olisivat yhtenäiset.

211. Tilanne on kuitenkin toisenlainen, kun kyseessä ovat tutkinnan aikana jälkikäteen annetut lausunnot. Niissä voidaan myöntää tiettyjä tosiasioita, kun taas toisia voidaan kiistää siitä syystä, että asianosaisella, jolla on tieto komission tutkinnasta, voi olla syytä epäillä, että tietyt tosiseikat ja olosuhteet ovat jo komission tiedossa. Näin ollen tällaisissa lausunnoissa myönnetyillä tosiasioilla, jotka ovat raskauttavia myös itse asianosaisen kannalta, on tiettyä todistuksellista arvoa.

212. Valittajan kannasta seuraisi, että yhteisöjen tuomioistuinta pyydettäisiin toteamaan, että lausunnolle, joka on raskauttava myös lausunnon antajan kannalta, ei voida antaa mitään todistusarvoa, koska lausunto on epätäydellinen tai koska osittainen kiistäminen lieventää lausuntoa. Tällainen kanta on ristiriidassa ensimmäisen oikeusasteen riidanalaisen tuomion 211 ja 297 kohdassa esitetyn näkemyksen kanssa – jota ei tässä enää käsitellä – jonka mukaan lausunnoilla, joista on haittaa lausunnon antajalle, voidaan periaatteessa katsoa olevan merkittävä arvo.

3. Arviointi

213. Riidanalaisen tuomion 334 kohdan [49] ensimmäisen virkkeen muotoilusta "Joka tapauksessa on jo todettu, että jos – – lausunnot voisivat olla tässä tilanteessa sellaisenaan riittäviä osoittamaan riidanalaisen päätöksen muut seikat – –", voidaan päätellä, että 333 kohdassa esitetty johtopäätös, jonka mukaan Becherin lausunnon voidaan katsoa tukevan Verlucan lausuntoja

49 – Lainattu kokonaisuudessaan tämän ratkaisuehdotuksen 38 kohdassa.

hankekohtaisten siirtoputkien osalta, on luonteeltaan toissijainen 334 ja 335 kohdassa esitettyyn johtopäätökseen nähden, jossa todetaan, että Verlucan lausunnot ovat näiden tuotteiden riidanalaisen rikkomisen osalta jo sellaisenaan erittäin luotettavia.

214. Koska valittajan valitusperusteet eivät koske nimenomaan 334 ja 335 kohdassa esitettyä johtopäätöstä, voidaan katsoa, että tämä valitusperuste, vaikka sen voitaisiinkin katsoa menestyvän, ei voi johtaa riidanalaisen tuomion kumoamiseen, jolloin se voidaan jättää tutkimatta siitä syystä, että se on menettänyt merkityksensä. [50]

215. Seuraavat tätä valitusperustetta koskevat pohdinnat ovatkin ylimääräisiä.

216. Valittaja moittii ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta käytännössä siitä, että se arvioi asiakirja-aineistossa esitettyjä todisteita kahdella eri arviointiperusteella, kun se pitää merkityksellisempänä asiakirja-aineiston Verlucan lausuntoja tukevia todisteita kuin lausuntojen niitä kohtia, jotka poikkeavat Verlucan lausunnoista.

50 – Ks. tarkemmin alaviitteessä 30 mainittu oikeuskäytäntö.

217. Olen komission kanssa samaa mieltä siitä, että tutkinnan aikana yritysten nimissä rikkomisen tapahtumisen jälkeen annettuja lausuntoja ei voida todistusarvoa arvioitaessa arvioida samoilla perusteilla kuin kirjallisia asiakirjoja, jotka on laadittu rikkomisen kuluessa ja ennen tutkinnan aloittamista.

218. On luontevaa olettaa, että tällaisten lausuntojen antajat pyrkivät jättämään pois tietoja, joiden he voivat kohtuudella arvioida voivan pysyä salassa. Tästä syystä lausunnot ovat usein epätäydellisiä, ja toisinaan vaikuttaa siltä, että tiettyjä seikkoja pyritään salaamaan. Tästä huolimatta tällaisia lausuntoja voidaan pitää luotettavina siltä osin kuin ne sisältävät lausunnon antajan kannalta raskauttavia seikkoja, kuten ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on aivan oikein todennut riidanalaisen tuomion 211 ja 297 kohdassa.

219. Näin on erityisesti silloin, kun asia, jonka osalta eri lausunnot ovat ristiriitaisia, on selvästi erillinen siitä asiasta tai niistä asioista, joiden osalta lausunnot tukevat tai vahvistavat toisiaan.

220. Tässä tapauksessa Verlucan ja Becherin lausunnot poikkeavat toisistaan rikkomisen ratione loci laajuuden osalta mutta vastaavat toisiaan siltä osin kuin kyseessä on rikkomisen ratione materiae laajuus.

221. Sitä, että Becher vahvistaa lausunnossaan yrityksensä osallistuneen markkinoiden jakosopimukseen, joka koski myös hankekohtaisia siirtoputkia, ja täten antaa yrityksen kannalta – lisää – raskauttavia todisteita, voidaankin pitää ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kannalta riittävänä syynä pitää kyseistä lausuntoa luotettavana hankekohtaisten siirtoputkien osalta.

222. Katsonkin näin ollen, että valittajan neljäs valitusperuste on joka tapauksessa perusteeton, vaikkei se olisikaan menettänyt merkitystään.

VII Oikeudenkäyntikulut

223. Edellä esitetystä seuraa, että mielestäni Sumitomon ja Nipponin valitukset on kokonaisuudessaan perusteettomina hylättävä.

224. Koska komissio on katsonut, että valittajat tulisi velvoittaa maksamaan oikeudenkäyntikulut, valittajat on yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 122 artiklan 1 kohdan mukaisesti velvoitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

VIII Ratkaisuehdotus

225. Edellä esitetyn perusteella ehdotan, että yhteisöjen tuomioistuin

A Asiassa C-403/04 P

1. hylkää valituksen perusteettomana,

2. velvoittaa valittajan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

B Asiassa C-405/04 P

1. hylkää valituksen perusteettomana,

2. velvoittaa valittajan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.